TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAŢIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ŞI CULTURA POPORULUI ROMÂN.

DIRECTOR: **Dr. C. DIACONOVICH.**

Anul XXIX

1898.

Editura Asociaţiunii.

SIBIIU, 1898.

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE.

Sumar.

Partea literară.

(Numerul paginelor în partea literară se află sus la mijlocul paginei, iar în partea oficială pe marginea exterioară a paginei).

pag.

I. Istorie.

Daco-Roumains ou Italo-Roumains, de L. Réthy 64
Dragoș Ioan, biografie de I. St. Șuluțiu 25
Dragoș Ioan, o întregire de Iosif St. Șuluțiu 103
Statistica Românilor din Transilvania în 1733, publ. de N. Togan 169

II. Sciință și literatură

Academia română 92
Biblioteca teatrală, de Drib 155
Brotacul în credința poporului 20
Calendare noue 157
Cehii, limba și literatura lor, de H. O. Jarník 106
Cercilă, poveste de G. Todică 18
Chestiuni ortografice, de I. Trăilă 10, 73
Descântece de dragoste (din Banat) 165
„ „ **Diochi** 167
Diftongii oa și ie în limba românească, de At. Marienescu 86
Jarník, Dr. Urban — o scrisoare 21
Jertfa creștinilor, de Dr. V. Szmigelski 66
Massillon, cuvântările lui, apel de Ioan Genț 67
Producțiunea noastră literară (Raportul secretarului I. despre producțiunea literară română din patrie în timpul dela 1 Iulie 1897 – 1 Iulie 1898) 113

pag.

Țerancele noastre în susținerea portului și datinilor strămoșesci, de Maria Cioban 152
Tuberculosa (un referat), Dr. I. B. 1

III. Economie.

Anuar financiar și economic. 216
Cartea stuparilor săteni, de R. Sîmu 66
Reuniunea română de agricultură din cott. Sibiiu, raportul general al comitetului central 23
Revista Economică 216

IV. Din sinul Asociațiunii.

Adunarea generală. Convocarea adunării la Beiuș 105
— învitarea comitetului local 112
Asociațiunea în Bihor. Discursul de deschidere al președintelui și respunsul dlui Ios. Vulcan 141
Din despărțeminte 23, 70, 104, 140, 159, 214
Discurs de deschidere, rostit la deschiderea adunării generale a despărțemêntului I Brașov 15/27 Mart. 1898 de Virgil Onițiu 61
Iancu Avram, Biografia, donată de I. St. Șuluțiu 22
La finea anului 161
Membrii Asociațiunii 68
Miron Romanul † 146
Stipendii pentru meserii 148

DE CA NR. 2

Suma..

Partea oficială.

pag.

Abrud, desp., Dr. L. Pop trimite 100 fl. 9
— şed. com. cerc. din 24 Ianuarie 32
— anunţă ţinerea adunării cercuale 74
— şed. com. cerc. din 20 Iunie 74
— adunarea cercuală din 17 Iulie 170
Adunarea generală din Beiuş, terminul ţinerii ei 58
— programul festivităţilor 113
— „ adunării 113
— proces verbal din şedinţa I 176
— „ „ „ „ II 177
— executarea concluselor ei 185
„Agrologia" de Dr. Gr. Maior, cumperată 52
Alba-Iulia, desp., adunarea cercuală din 1 August 189
— afacerea fostului cassar 190, 203
„Albina," direcţiunea, dă 25 fl. la fondul G. Bariţiu, în locul unei cununi pe sicriul lui Dr. A. Brote 3
— în causa loteriei de bani pentru casa naţională 8
— fundatoare la casa naţională 44
— dăruiesce 1000 fl. pentru şcoala Asociaţiunii 46
Alexici, G. Dr., oferă schimb de cărţi 63
Alexi-Şincai, societate, cere „Transilvania" gratuit 207
Apoldul inf., şcoala, cere cărţi 187
„Auraria" fundatoară la casa nat. 47
Babeş, Vinc., donează „Memoriul-manuscript al contelui Emeric Mikó despre Români" 10
Băla, cerere de ajutor 178
Balteş, Elena, cere dispensarea de didactru a ficei sale Maria, elevă în cl. I. civ. 11
Bariţiu, George, fondul, contribuiri 8
„Başota", conferirea stipendiului 36
Başota, Basiliu, în causa stipendiului din fundaţiunea sa 10
Başota, Bas., legitimează sporiul 119
Beiuş, desp., constituirea 2

pag

Beiuş, desp., organisare 35
— şedinţa com. cerc. din 19 Martie 4
— „ „ „ „ 8 Maiu 50
— „ „ „ „ 27 Nov. 210
Biblioteca Asociaţiunii, conspectul publicaţiunilor întrate în 1897 11, 15
— cărţi întrate în sem. I, 1898 74—75
— împărţire de cărţi la adun. gen. 175
— dulapuri noue 196, 202
— diare compactate 215
Biblioteci poporale, ajutorarea lor 75, 115
Blaj, desp. şed. com. cerc. 21/VIII şi 25/XII 1897. 5
— taxe însassate şi budget pro 1898 32
— şed. com. cerc. din 26 Iunie 70
— „ „ „ „ 7 Iulie 116
— „ „ „ „ 30 Iulie 173
— adun. cerc. din 31 Iulie 173
— şed. com. cerc. din 11 Dec. 213
Bocşa, desp, constituire 194
— şed. com. cerc. din 15 Octobre 204
— „ „ „ „ 10 Decembre 213
Brad, desp., adunarea cercuală din 14 August 192
Bran, desp., şed. com. cerc. din 5 Februare 1898 34
— cerere pentru împărţirea desp. în două 38
— şedinţa comit. cerc. din 12 Maiu 54
— adunarea cercuală din 7 Iunie 66
— anunţarea adunării agenturilor 115
— cere 85 fl. pentru ajutoare votate 204
Braşov, desp., reconstituire 42
— şedinţa com. cerc. din 13 Aprile 51
— „ „ „ 25 Apr. şi 11 Maiu 55
— „ „ „ din 30 Maiu 64
— „ „ „ „ 15 şi 23 Iunie 69
— adunarea cercuală din 26 Iunie 72
— şedinţa comit. cerc. din 14 Iulie 117
— „ „ „ „ 24 Aug. şi 23 Septembre 203
— şedinţa comit. cerc. din 4 Nov. şi 9 Decembre 213
— adunarea cercuală din 27 Nov. 213

pag.

Broju, I., cere o odae de studiu la Asociațiune 50
Brote, A. Dr., a testat Asociațiunii 500 fl. 48, 119
Bulicria, D., ofere ciare 37
Bunea, Aug., propunerea dela Mediaș 179
Bunea, Ilie, cumpără ferestri vechi 11
Calendaristica, spriginirea ei 57
„Carmen Sylva," societatea, cere ajutor 72
Cârțan, G., donează „Columna Traiană" de Pietro Santi Bartoli 4
Carte de Cetire pentru școalele industriale, raport 2
Casa națională, chestia loteriei de bani 8
— membri fundatori 33, 42, 43, 44, 47, 48, 68, 74
— donațiuni, 41, 50, 64, 193, 197
— cont separat la cassă 44
— raportul comisiunii în causa loteriei 53
— respunsul „Albinei" 71
— raport către adunarea gen. 90, 115
Cassa Asociațiunii, scontrarea 4
— operațiunile cuartalului I 44
— taxele încassate prin mandat postal 44
— rațiociniu și inventar 58, 94, 115, 178
— Budget pro 1899 105, 178
Cassa de păstrare (reuniune) în Săliste, fundatoare la casa națională 48
— se înscrie membru fundator al Asoc. 63
Ciora, Silvia, legitimează sporiul 69
Ciuleiu, D., cere dispensare dela didactru a ficei sale Sultana, elevă în cl. III civ. 39, 115
— cere stipendiu 181
Cluj, desp., chestia unei fundațiuni 2
— fund. „Tamaș" și „Dr. Ramontiai" 39
— în causa averii „Iuliei" 68, 174
— adunarea cercuală din 4 August 175
— în causa sumei de 50 fl. dela „Econo mul" 204
Cohalm, desp., șed com. cerc. din 1 Iulie 116, 172
— adunarea cercuală din 1 August 172
— nu poate ținé adunare nouă 197
Comaniciu, I., mulțămesce pentru stipendiu 117
Comitetul central,
— Ședința din 3 Ianuarie 1898 1
— „ „ 3 Februarie „ 6
— „ „ 23 Februarie „ 14
— „ „ 3 Martie „ 29
— „ „ 7 Aprile „ 37
— „ „ 12 Maiu „ 45
— „ „ 9 Iunie „ 53
— „ „ 7 Iulie „ 57

pag.

Comitetul central,
— Ședința din 8 Iulie 1898 63
— Raport general 77, 113, 178
— ședința din 21 Iulie 1898 112
— „ „ 28 Iulie „ 114
— „ „ 12 August „ 169
— alegerea lui 181
— ședința din 28 August 1898 183
— „ „ 16 Septembre 1898 184
— „ „ 22 „ „ 185
— „ „ 6 Octobre „ 195
— „ „ 17 „ „ 200
— „ „ 23 Novembre „ 201
— „ „ 8 Decembre „ 206
— „ „ 22 „ „ 211
Cordescu, D. R., donează monete vechi 198
„Corviniana", donațiune pentru casa națională 50
Cosciuc, cere scutire de taxa internatului 174
Cosma, Part., donează 30 monete vechi 48
Cosma, Gavril, donează un rând de haine țerănesci 196
„Crișana", fundatoară la casa nație. 43
Cumularea, posturilor dela Asociaț. 196
Dăian, E. Dr., cere să fie invitați la ședința comitetului central și membrii suplenți 205
Despărțemintele, rapoarte anuale 33, 38, 49, 64
— manipularea dotațiunii lor 202
Dicio-Sân-Mărtin, desp., ședința comitetului cerc. din 26 Dec. 1897 3
— ședința com. cerc. din 30 Maiu 1898 56
— adunarea cercuală din 11 Iulie „ 169
— șed. com. cerc. din 6 Dec. „ 213
Diplome noue 29
Docolin, Filip, ofere „Observatorul" a. I—VII cu prețul de 56 fl. 30
„Doina", fundatoară la casa nație. 47
Donola, Leandro, donează „Columna Traiană" de Pietro Santi Bartoli 4
Dragoș, Traian, legitimează sporiul 74
Elisaveta, Impărăteasa-Regină, † 184
„Embrionul", societatea, cere „Transilvania" gratuit 32
Filepp, Ana, cere interesele pe 1895 după lăsământul G. Filepp 10
Forró, Gregoriu, lăsământul 202
Funcționarii Asoc, introducerea în oficiu 1
— expensariul speselor la adunarea generală 187
— numirea definitivă 211

pag.

„**Furnica**“, fundatoară la casa naț. 74
Ganea, Ilie, cere ajutor 1
Garoiu, N., fundator la casa naț. 48
Georgescu, I., cere tipărirea cărții sale „Povestiri economice“ 63
Hațeg, desp., șed. com. cerc. din 26 Iunie 70
— adunarea cercuală din 10 Iulie 116
„**Hațiegana**“, fundatoară la casa naț. 47
Iancu, A., vêndarea realităților din lăsemêntul lui 54
— vadiul dela licitare 116
— arênda lui Iosif Trif 194
Jarník, Urban Dr., cere colecția „Transilvaniei“ 10
Iclănzan, D., cere cărți 33
Ignat, Vasile, † 206
Inspectorul de școale, regularea examenelor private 65
Ioanette, A., vrea să rescumpere averea testată Asoc. de Ioan Iancu 46, 57
Iordan, E., cere dispensare de didactru 70
Iovescu, E., cere document de emolumente 50
Lăpedat și Crișan, carte de cetire pentru școale industr. 2
Lateș, Vasile, cere ajutor 1
Lebu, Al., fundator la casa naț. 68
„**Lipovana**“, donațiune pentru casa națională 41
Liuba, Al., legitimează sporiul 171
Ludoș, desp., adunarea cercuală din 7 August 188
Lugoș, desp., organisarea 71
— adunare constituantă 118
„**Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában**“ 7
Maior, G. Dr., „Agrologia“ p. I. cumpĕrată 52
— cere ajutor pentru „Fitotechnia“ 196, 201
Maior, Grigoriu, cere publicațiile Asociațiunii pentru biblioteca popor. din Brașov vechiu 12
Maniu, Macedon, ofere „Amicul Familiei“ și „Observatoriul“ spre cumperare 30
Maxim de Höchstenberg, Gr., donează o carte 118
Mediaș, desp., șed. com. cerc. din 14 Oct. 1897 49
— ședința com. cerc. din 16 Iulie 1898 118
— adunarea cercuală din 1 August 192
— taxe incassate 203

pag.

Membri noui, 12, 36, 44, 52, 66, 118, 169, 172, 183, 194, 197, 205, 215
Membrii Asoc., conspectul despre achitarea taxelor 25
Membri reposați 94
Miclea, Pau, cere statutele Asoc. 10
Miclea, Trifon, în causa unui desp. în Torontal 74
— donațiune pentru casa națională 197
Micu, Emilian, ofert de cărți 30, 37, 52
Moga, Ana, cere în chirie 2 odăi 206
Muntean, Ioachim, dăruiesce mai multe diare și reviste 30
Mureș, desp. adun. cerc. din 31 Iulie 172
Năseud, desp., adunarea cercuală 209
— ședința comitet. cerc. din 18 Nov. 210
— „ „ „ „ 10 Dec. 213
— taxe incassate 213
„**Olteana**“, dar pentru casa națională 193
Onițiu, Virgil, ofere „Tribuna“ anii I—IV cu prețul de 40 fl. 29
Orăștie, desp., adunarea generală din 26 Septembre 1897 30
„**Oraviciana**“, fundatoare la casa naț. 42
Oravița, desp., organisarea 207
Orban, Sever, lăsemêntul 5
Patița, Rubin, donează monete vechi etc. 70, 72
Pop, Dumitru, cere ajutor 32
Pop, Mihaiu, legitimează sporiul 170
Popovici, I., cere să se tipărească cărți școlare pe spesele Asociaț. 211
Pop-Reteganul, I., cere tipărirea poesiilor sale poporale 7
Pușcariu, Il. Dr., donează o pungă veche țerănească 206
Reghin, desp., adunarea cercuală din 17 Iulie 191
Regulament, pentru adunarea gener. 57, 59, 180
— pentru bibliotecile poporale 114
Roman, Zinca, trimite 120 fl. stipendii 38
Romanul, Miron † 200
Russu, Emil, legitimează sporiul 116
Sân-Miclăușul Mare, desp., constituirea 198
— afacerea sediului desp. 204
— ședința com. cerc. din 15 Nov. 209
Sătmar, desp., organisarea 35
— adunarea cercuală din 25 August 194
Școala de fete, adaus de scumpete pentru învĕțători 5, 8
— catechet 5, 34, 197
— dispensări dela didactru 8, 207
— conferența din 25 Decembre 1897 9

pag.

Școala de fete, conferența din 22 Ianuarie 1898. 11
— conferența din 27 și 28 Ian. 1898 11
— raportul delegatului 12, 71, 206
— supraveghiarea elevelor 32
— taxă la fondul de pensiuni 40
— lumina electrică 41, 46, 54
— conf. din 23 Martie 43
— demolarea zidului dinspre parc 45, 66
— plan de ore pe sem. II 45
— transpune hartele oprite 46
— consemnarea manualelor de înv. 49
— procurare de mijloace de învěț. 49
— conferența din 9 Aprile 49
— „ „ 8 Iunie 65
— „ „ 16 „ 68
— „ „ 20 „ 69
— „ „ 27 „ 71
— rațiociniu și budget 112
— instrucție pentru purtarea socot. 115
— conferența din 19 Septembre 188
— „ „ 3, 5, 15, 19 Sept. 197
— „ „ 1 și 19 Octobre 205
— remunerați. puterilor did. interne 205
— conferența din 2 și 10 Novembre 207
— revisiile de clasă 207
— introducerea lui N. Vătășan 207
Scorțan, Ioan, fondul, distribuire de cărți religioase 7, 212
Sebeșul săsesc, desp., taxe 38
— șed. com. cerc. din 6 Maiu și 30 Iunie 72
— „ „ „ „ 28 Iulie 171
— adunarea cercală din 1 August 171
Secretar I., sistemisarea postului, escriere de concurs 52
— resolvarea concursului 71
— raport despre producțiunea literară 169
— alegerea lui 181
Ședință furtunoasă, pretinsă 12
Selište, desp., taxe 12
— șed. com. cerc. 25 Ianuarie 1898 33
— „ „ „ 11 Febr. „ 40
— „ „ „ 9 Maiu „ 53
— adunarea cercală din 7 Iunie 64
— ședința com. cerc. din 3 Octobre 204
„Sentinela“, dar pentru Casa naț. 64
Sighișoara, desp., adunarea cercală din 1 August 193

pag.

Șimleu desp., taxe incassate 38
— șed. com. cerc. din 7 Martie 1898 46
— adunarea cercală din 4 August 190
Simu, R., cancelist, cere ameliorarea remunerațiunii 188
Societatea de lectură a tinerimii gimn. din Blaj, cere „Transilvania“ gratuit 204
„Speranța“, donațiune pentru casa naț. 197
Steriu, Const. cav. de, donațiune pentru casa națională 33
— fundator al casei naționale 56
Stipendiații Asociațiunii, lista lor 93
Stipendii, concurs 120
— conferire 187
— pentru meserii, 4, 14, 44, 47, 199, 201
Stoica Sim., „Dietetica poporală“ tipărită 37
— transpune 400 ex. „Dietetica poporală“ pentru vêndare 51
Șuta, George, donează o acțiune „Sătmăreana“ 10
Tămaș, N., în causa fundațiunii sale 54
Timișoara, desp., pregătiri p. organis. 198
— organisarea 208
Tipografia archid., cont pentru stampila și sigilul Asociațiunii 2
Titlul Asoc., rectificat la cărțile fund. 55
„Transilvania“, prețul de prenumer. 6
— chestia stipendiilor pentru meseriași 4, 14, 44, 47, 199, 201
Turda, desp., chestia adunării cerc. 174
— reorganisarea 199, 221
Ungurean, Em., fundator la casa naț. 42
Vasile, Aurel, legitimează sporiul 170
Vătășan, N., cere să propună gratuit la școala de fete 205, 207
Verein für sieb. Landeskunde, învitare la adunarea sa iubilară 45
— participarea delegaților 187
„Vlădeasa“, donează Asociațiunii 5 fl. 205
Vodă, Andreiu, cere să fie membru fundator 192
Voilean, M., catechet la școala de fete 197
Voina, Vasile, demisionează din postul de director al desp. I. (Brașov) 11
Wagner, Sam., pretensiune pentru ferestrile noue 29

TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN.

Nr. I. Sibiiu, Ian. — Febr. 1898. Anul XXIX.

DESPRE TUBERCULOSĂ.

— Un referat. —

În cele următoare mi-am propus a me ocupa cu un morb cunoscut tuturora, lățit pe întreg pământul, așa că ar puté fi numit *morb universal și internațional.* În adevĕr *tuberculosa* nu cruță pe nimeni, fie de ori-ce rassă și din ori-ce țară.

Conform însemnătății tuberculosei s'a și tratat în fel și formă; s'a scris pentru lumea învĕțaților și s'a scris pentru marele public atât de interesat în causă. Durere însă, că mare parte din cele dise au rĕsunat în pustie; publicul cel mare e consciu de pericolul, cu care acest flagel amenință omenimea, dar nu se folosesce de remediile de apĕrare propuse și propagate de bărbații competenți.

Iată causa, pentru care doresc a întreține pe cetitorii acestei reviste cu o nouă dare de samă asupra acestui morb universal.

Tuberculosa, în termin poporal *oftica, hectica* sau *boala sacă*, e veche ca și omenimea. Întotdeauna a fost un dușman puternic al omului, care an de an a secerat și seceră âncă mii de jertfe fără deosebire de rassă și etate. Nu este morb, nici chiar înspăimêntătoarea difterită, căruia să sucumbă atâtea vieți ca și tuberculosei.

Nu voiu înșira aici date statistice obositoare și plictisitoare, mĕ mărginesc a constata, că în general 7% ale casurilor de moarte sûnt causate de tuberculosă. Comparând cifra aceasta

cu imensul numĕr de boale, ne vom puté uşor convinge, că e o cifră enormă.

E numai natural deci, că omenimea întotdeauna s'a ocupat intensiv cu aflarea remediilor corĕspundĕtoare, pentru a puté combate cu efect acest flagel general. În timpul mai nou bărbaţi luminaţi, cu multă sciinţă, s'au dedicat în special studiului amĕnunţit al acestui morb.

Combaterea ori-cărui rĕu va succede numai atunci, dacă îi vom cunoasce genesa, şi dacă îl vom observa de cu vreme.

Vestitului scrutator, Dr. Rob. Koch, i-a şi succes a descoperí causa tuberculosei în presenţa neapĕrată a unui microb numit *bacilul tuberculosei*, ale cărui calităţi cardinale sunt: 1. se desvoaltă numai la o temperatura de 30—41° C, îndeosebi la 37—38° C, adecă la temperatura normală a corpului omenesc; 2. este exclusiv *parasit*, dar îşi susţine forţele vitale îndelungată vreme şi în lumea externă; 3. putrefacţiunii, uscării şi înghe-ţării poate resista luni de-alungul şi îşi conservă completa lui virulenţă.

Bacilul tuberculosei poate ataca ori-care organ al corpului omenesc, în special dacă în urma unei alte îmbolnăviri sau lesiuni şi-a perdut resistenţa normală. Dar cu deosebire sunt expuse invasiunii acestui parasit plumânile, cari mai uşor slăbesc, căci sunt expuse directei influenţe a temperaturei externe, precum şi a diferitelor amestecuri stricăcioase din aer.

Pentru a puté observa ivirea rĕului, e necesar a studia în ce chip se arată simptoamele lui.

Considerând că plumânile se îmbolnăvesc mai dĕs de tuberculosă şi tuberbulosa pulmonară e cea mai desastroasă, ne mărginim a schiţa în câteva puncte simptoamele — felul ivirii — acestui morb.

Simptoamele principale ale tuberculosei sunt: 1. *tusa*, la început seacă şi numai din când în când; mai târdiu uşoară, dar mai deasă, cu deosebire după culcare şi dimineaţa; 2. *flegma* lipsesce la început, cu timpul însă ea apare în abundanţă; 3. *dispnea*, adecă îngreunarea respiraţiunii, care e mai frecuentă şi mai superficială. — Cu aceste simptoame progresează paralel o slăbire evidentă a corpului.

Dela celelalte simptoame trebue să abstragem, căci parte nu sunt esenţiale, parte numai ar puté încurca judecata publicului laic, neiniţiat în misterele morbilor şi organismului nostru.

Avênd în vedere bacilul tuberculosei şi simptoamele tuberculosei pulmonare înşirate mai sus, vedem totodată şi direcţiunea, în care trebue să pornim, dacă e să ajungem cândva a puté lupta cu succes contra acestui flagel universal. Ba mai mult, considerând calităţile numitului bacil, vom ajunge la convingerea, că această luptă e anevoioasă, îndelungată; şi că muncă grea va recere aflarea unui remediu specific, care făcêndu-i imposibilă existenţa în organismul nostru în consecuenţă să curme şi procesul destructiv din plumâni.

E dureros a constata, că sciinţa medicală nu a progresat aşa de mult, ca să descopere un medicament specific; e dureros, dar nu e permis a renunţa la luptă. Sciinţa şi adi scrutează prin cei mai buni representanţi ai sei; ce nu e dat presentului, ne poate aduce viitorul. Dar avem noi atâtea căi şi mijloace la îndemână, cari, şi dacă nu ne asigură biruinţa, cel puţin ne feresc de o sucombare ruşinoasă. Avem chiar şi unele medicamente, cari în anumite casuri produc considerabile ameliorări; trebuesc deci folosite ori de câte ori cere trebuinţa.

Dacă e, ca combaterea unui morb grav să aibă resultatele dorite, o condiţiune neapĕrată mai e, ca să-l supunem cât mai degrabă unui tratament de specialist. Simptoamele de mai sus fac posibil, ca şi omul laic să poată baremi presupune existenţa unui cas de tuberculosă pulmonară; la tot casul simptoamele indicate avisează pe bolnav la medicul, care va sci apoi să constate definitiv felul morbului şi va sci lua mĕsurile necesare de combatere.

Prima mĕsură, ce trebue luată, e *profilactică*, adecă de-a scutí pe ceealaltă lume de molipsire, prin bacilul tuberculosei, care părăsesce plumâna bolnavului împreună cu flegma. Mĕsurile profilactice se pot reasuma în următoarele: Flegma tuşită de bolnavi numai atunci devine periculoasă pentru alţii, când se uscă şi se ridică cu pravul în aer, de unde prin respiraţiune ajunge în plumâni. Spre a încunjura uscarea flegmei e neapĕrat de lipsă ca toţi, câţi tuşesc (căci ori-care tusă poate

fi suspectă de tuberculosă!) să arunce flegma în vase folosite exclusiv pentru acest scop, din acestea sau se nimicesce prin foc, sau se aruncă în latrine. Obiceiul de-a scuipa pe podine şi în batiste e aspru de condamnat, căci învoalvă în sine un mare pericol, abstrăgênd cu totul dela partea bunei cuviinţe.

În felul acesta apoi se poate încunjura ivirea bacililor în aer şi se poate garanta, că conlocuirea cu un ofticos nu invoalvă în sine nici o primejdie.

În parantesă am mai adauge următoarele observări: Se susţine, cu deosebire din partea publicului laic, că ar exista şi tuberculosă ereditată dela părinţi. Aceasta e fals; tuberculosa nu se moştenesce, de cât numai o dispoziţie, o înclinare spre tuberculosă. Cele mai multe casuri de tuberculosă ereditară se esplică aşa, că copiii fiind în continuu contact cu părinţii ofticoşi, se molipsesc — în lipsa mĕsurilor de precauţiune, amintite mai sus.

Da, o înclinare spre tuberculosă, mai bine ḑis o debilitate corporală se poate ereḑi; dar e cu putinţă a o delătura prin o învĕrtoşare sistematică a corpului.

De-odată cu profilactica, trebue supus bolnavul şi unui tratament medical.

Am ḑis mai sus, că sciinţa, respective representanţii ei, sunt neobosiţi în cercetările lor. Dar noi nu putem conta prea mult cu posibilităţile şi verosimilităţile viitorului. Medicina, şi anume terapia, trebue să se îngrijască de present. Noi nu putem mângâia bolnavii cu viitorul îndepărtat şi nesigur; trebue să-i tratăm după acel metod, pe care presentul îl cunoasce de mai bun, şi care s'a validitat prin un numĕr mai mare de succese. Acesta e metodul lui *Brehmer*, care se numesce „terapia igienico-dietetică a tuberculosei“.

Tot ce se ḑice aici despre metodul lui Brehmer e tradus după un discurs al profesorului Leyden, ţinut la congresul din Moscva (1897).

„Principiile acestui metod de cură sunt: 1. alegerea unei clime potrivite; 2. aer bun, liber de prav; 3. nutrire abundantă; 4. mişcare; 5. executarea metodică a curei şi instruarea pacientului în stabilimente de cură închise; 6. medicamente,

cari sprijinesc celalalt tratament, dar nu sunt de o însemnătate hotărîtoare".

1. *Clima.* Din cele mai vechi timpuri s'a susținut la medici și la public părerea, că bolnavii de plumâni trebue să caute altă climă. Această părere s'a susținut până în ḑilele noastre. Ea emanează fără îndoială dela observarea, că o boală se vindecă mai ușor atunci, când bolnavul părăsesce referințele, între cari s'a ivit morbul, și când petrece în astfel de locuri, unde acel morb sau nu obvine de loc sau numai rar. În publicațiunile sale celebre asupra curabilității tuberculosei Brehmer a mânecat de acolo, că bolnavii trebuesc duși într'un loc, unde tuberculosa nu obvine; care, după cum ḑicem noi aḑi, e imun față de tuberculosă. De așa fel considera el anume regiunile mai înalte muntoase și hotărî elevațiunea lor diferit după situațiunea geografică. Pentru Silesia deja la relativ mica înălțime a Görbersdorfului a găsit imunitate contra tuberculosei.

Preste tot această părere a găsit mulți aderenți. Bolnavii de plumâni s'au trimis în munți și cu deosebire în Svițera s'au înființat pentru astfel de morboși stabilimente pe munți, în parte pe munți înalți. Îndată ași mai adauge, că aḑi aceste stabilimente de munte se bucură de cea mai mare încredere ca locuri climatice, și eu însumi — ḑice prof. Leyden — âncă sunt de părerea, că dela astfel de stabilimente, situate la munte, putem nota cele mai bune resultate. Dar o veritabilă imunitate contra tuberculosei nu are nici clima muntoasă și fără îndoială nu putem aștepta nici o înfluență direct vindecătoare asupra causei tuberculosei și productelor acesteia. La înălțimile, unde se află cele mai renumite stabilimente pentru bolnavii de plumâni, spontan obvine tuberculosa între populație, nu numai în Görbersdorf, ci și în cele mai înalte regiuni muntoase ale Svițerei. Același lucru e cunoscut și despre munții înalți ai Mexicului. Numai atâta se poate admite, că aici obvine tuberculosa cu mult mai rar, dar nu se poate dovedí, că clima muntoasă ar avé o influență direct vindecătoare asupra tuberculosei și bacilului tuberculosei.

Influența favorabilă a climei muntoase e a se căuta în aerul mai curat al munților, în conținutul mic de vapori al aceluia, în ceriul limpede și luminos, în efectul ce-l exercitează

asupra sângelui, care devine mai bogat în globuli roşi, în fine în întregul fel de traiu, ce se practică la aceste locuri, dar clima însaşi nu e nici cerinţă necondiţionată nici medicament sigur.

Această deducţie finală reiasă din împrejurarea, că încrederea în influenţa vindecătoare a climei nici decum nu se mărginesce la munţii înalţi.

Clima sudică face concurenţă aerului de munte; numeroşi tuberculoşi călătoresc şi aci căutând vindecare în căldura sudului.

Trebue să amintim şi clima de mare, al cărei excelent efect vindecător de asemenea e mult lăudat. Influenţa sa se atribue atmosferei umede, libere de prav. O mulţime de stabilimente de cură s'au înfiinţat pe insule, bolnavilor de plumâni li s'au recomandat cu insistenţă de repeţite ori călătorii pe mare, şi un medic rus, Dr. Mocintkovski, avù idea fără îndoială vrednică de amintire, de a arangia pentru bolnavii de plumâni năi, cari să poată cerceta cele mai favorabile puncte ale pământului, de câte ori se schimbă timpul.

Nici locurile acestea climatice nu au vr'un efect specific. Pretutindenea, unde s'au stabilit stabilimente sau locuri de cură, tuberculosa pulmonară obvine spontan. Mult cercetata şi lăudata climă a Egipetului nu oferă o imunitate a indigenilor. În Africa de sud, care după Levingstone e liberă de tuberculosă, se află la indigeni cele mai vehemente graduri ale boalei, şi tot astfel e şi în celelalte climate.

Prin aceasta nu se poate dice, că clima sudică nu ar fi de folos — întocmai ca şi clima muntoasă, dar e de contestat efectul ei specific vindecător, absoluta-i necesitate pentru vindecarea tuberculosei.

Dacă ne întrebăm, că oare putem trata bolnavii nostri cu succes egal sau aproape egal şi în climatele noastre, trebue necondiţionat să răspundem, că da. Noi putem să-i oferim bolnavului şi în climatul nostru aer liber de praf şi o posiţie scutită de vênt.

Ba îndrăznesc a afirma, că pentru mulţi pacienţi aceasta e chiar un favor, de oare ce acei pacienţi, cari trăiesc lung timp în sud şi acolo s'au vindecat, reîntorcêndu-se în patria lor nordică se expun unui mare pericol de-a se recí, anume în timp de iarnă; şi de oare-ce numai un mic număr al acelora

poate petrece iarna totdeauna în climate sudice, așa o mare parte a succesului iarăși se pierde, îndată ce pacienții se re'ntorc în patrie. Această obiecțiune nu se potrivesce la cura de munte și după părerea mea acesta e un motiv, de-a preferi cura de munte și clima muntoasă.

Fără îndoială e un mare favor a exopera o ameliorare a bolnavului în acea climă sau în apropierea aceleia, în care bolnavul are să trăiască mai departe. Doctorul Knopf din New-York într'un discurs celebru al său s'a exprimat astfel: „Eu nu cred în efectul specific al vr'unei clime, dar aflu de foarte esențial, ca majoritatea bolnavilor tuberculoși să se trateze și vindece în aceeași climă, în care au să trăiască și să lucre mai târdiu.

2. *Aerul.* Cura de aer. Și efectul aerului asupra bolnavilor și boalelor aparține lucrurilor mitice. Se basează pe vederi analoage curei climatice, anume că causa multor boale se află în aer și că bolnavul trebue scos din aerul, în care s'a îmbolnăvit. Un aer mai bun îi introduce mai puțini germeni de boală și permite vindecarea morbului. Așadară aerului se atribuiau efecte vindecătoare specifice.

Astfel de păreri nu se mai pot susținé. Nici cel mai bun și mai curat aer nu e în stare să împedece desvoltarea bacililor întrați în corp. Un efect specific nu i-se poate atribui nici aerului, dar e constatat, că are însușiri, cari se potrivesc la planul lui Brehmer. E un remediu igienic însěmnat, care e în stare să influențeze animator întreg organismul, dispositia, capabilitatea de resistență. Folosirea îndelungată a curei de aer aparține remediilor întăritoare, căci pacienții se dedau cu aerul curat și nu se retrag în odaiă de frica ori-cărui curent de aer. În felul acesta e de mare însěmnătate tocmai folosirea liberă și drastică a aerului curat. Firesce noi pretindem dela un aer, care să fie vindecător, ca să fie cât de curat, adecă să fie anume liber de evaporațiuni și prav, să se afle în mișcare, dar liber de prea mare diferențe de temperatură și fără mișcări viforoase. Aerul de seară cu drept cuvênt se ḑice că e cel mai periculos s. e. la Riviera sau pe câmpuri umede și în apropierea lacurilor, pentru schimbarea rapidă a temperaturei și negura ce se desvoaltă.

3. *Nutrirea.* Aḑi se pune mare pond pe nutrirea tuberculoşilor, iarăş pe basa metodei lui Brehmer; au trecut de mult timpurile, când tuberculosa intocmai ca şi alte boale febrile se trata prin micşorarea nutremêntului. Experienţa arată, că tuberculoşii se simt mai bine, când le cresce greutatea corpului; mai reu, când lucrul e întors, şi Brehmer a făcut deducţiunea, că bolnavii trebuesc bine nutriţi, el a şi observat potrivit, că majoritatea ftisicilor sunt rĕi mâncători. Spre scopul acesta a folosit cu predilecţie grăsimile, anume uleiu de peşte şi lapte gras, şi a dat mari cantităţi de beuturi alcoolice. Metoda actuală de nutrire e întru câtva deosebită, ea e mai liberă, metodică şi conscie. Ea nu e mulţămită cu conceptul general al „nutririi bune“, ci are în vedere scopul de-a nutrí pe tuberculos aşa, ca greutatea corpului să crească, ca cel puţîn să ajungă sau chiar să şi întreacă greutatea corporală corĕspunḑĕtoare stării sănĕtoase.

Cum se va ajunge scopul acesta, e diferit în casurile singuratice, în privinţa aceasta nu mai punem pond exclusiv pe grăsimi, nici chiar pe lapte. E vorba de-a compune raţiunea de nutremênt a pacientului astfel, ca valoarea ei calorică să întreacă pierderea ḑilnică de calorii.

Cura cu lapte trecea din vremuri până în cel mai nou timp de-o cură specifică. Şi âncă mai mult, anumite cure cu lapte sau preparate din lapte: cura cu zĕr în deosebi trecea de vindecătoare, şi preparatelor rusesci Kumys şi Kefir şi aḑi âncă li-se mai atribue efect vindecător. S'a mai pus mare pond pe folosirea laptelui diferitelor animale, lapte şi zĕr de oaie, lapte de capră, lapte de iapă, lapte de măgăriţă. Aici se nasce întrebarea, că oare laptele astorfel de vite, cari după experienţă numai cu greu şi rar sau poate de loc nu se îmbolnăvesc de tuberculosă, poate avé un efect vindecător folosindu-l mai îndelungat. Chestiunea aceasta mi se pare a nu fi âncă decisă; până acuma âncă nu s'a adus o dovadă sigură pentru un astfel de efect, dar în multe locuri se preferă laptele de măgăriţă pentru tuberculoşi. Că oare imunitatea Kirgisilor, accentuată de Brehmer, e de a se atribuí aerului de pustă sau consumării laptelui de măgăriţă, e o întrebare deschisă.

4 Un punct esențial al curei lui Brehmer e *întărirea*, și o amintesc, pentru ca tocmai pe ea să se pună mare pond. În punctul acesta tratamentul igienic-dietetic stă față în față cu tratamentul specific și îi este, se poate ḑice cu îndreptățire, superior. Acest din urmă combate causa morbului, succesul sĕu e numai așa asigurat, dacă ar puté nimicí sigur și durabil causa morbului, bacilul tuberculosei. Învârtoșarea însă vrea să întărească corpul, ca să devină mai resistent față de morb, ca nu numai să-l supoarte, ci să raporteze o învingere durabilă asupra morbului. Aceste învârtoșări constau în respirarea aerului cu fricĕ sau cu o foarte micșorată teamĕ de rĕcire, adecă: cura de aer durabilă, zăcerea în sale aeroase, durmitul cu ferestile deschise sau întredeschise, eșirea din casă la ori-ce vreme. Un mijloc esențial de învârtoșare este idroterapia: spălări reci, tușuri, invălueli, chiar și băi reci scurte.

5. In fine la acestea se mai adaug *mișcările:* preumblarea, suirea metodică pe dealuri. Odihna se recomandă numai pentru tuberculoși slăbiți sau greu bolnavi.

* * *

Cele ḑise până aci despre tratamentul tuberculosei le putem reasuma: *cunoascerea timpurie* a morbului, adecă cercetarea ori-cărei boale urmată de simptoame ca cele înșirate, aplicarea *medicamentelor recunoscute de folositoare* și supunerea bolnavului regulelor fixate de Brehmer.

În Anglia, Francia și Germania s'a făcut mult în direcțiunea aceasta; mai multe stabilimente instalate pe basa principiilor lui Brehmer funcționează de ani de ḑile cu resultate îmbucurătoare. Mii de oameni au fost scăpați din ghiarele morții apropiate și pe timp mai mult sau mai puțin indelungat redați familiilor lor, mulți și-au recâștigat capacitatea de muncă. Chiar și numai acest din urmă folos, că bolnavul mai poate lucra și agonisí âncă ani de ḑile, e destul de mare, ca să ne îndemne a îmbrățișa principiile lui Brehmer și a nizuí spre realisarea lor.

În timpul din urmă s'a luat și la noi, în părțile ardelene, mai corect ḑis în cottul Sibiiu, inițiativa pentru crearea unui astfel de stabiliment, care va fi menit a adăposti în li-

nia primă oameni lipsiți de mijloace. Inițiatorii, din lipsa unei sume de bani mai mari, au plănuit deocamdată un stabiliment numai pentru 15 bolnavi, dar munificența publicului poate ușor exopera, ca acela să se lărgească cu noue și noue pavilioane.

Lucrând în direcția aceasta și specialiștii și publicul interesat, se poate ajunge la frumoase resultate. Este un interes național, ca mortalitatea poporului să scadă, și deoarece tuberculosa dă cel mai însemnat contingent în statistică, e natural, ca în primnl rând contra ei să se îndrepte lupta noastră.

Aplicarea și propovĕduirea principiilor lui Brehmer mai au o parte bună. Prin ele se dedau bolnavii la o viață regulată, la anumite regule, cari aparțin totodată și buneicuviințe; lumea, care vine în contact cu ei, cu timpul și le va însușí, veḑênd în ele tot atâtea mĕsuri profilactice.

Principiile lui Brehmer împreună deci cu folositoriul și frumosul și merită a fi rĕspândite în cele mai largi cercuri ale poporului. Dr. *I. B.*

CHESTIUNI ORTOGRAFICE.*)

*(Duratu vocalelor în rostire, și casarea luĭ **i** mut din terminațiunĭ, și a luĭ **l** mut din articul).*

I.**)

Durata periodică în pronunțarea vocalelor finale.

Regula fundamentală a ortografieĭ fonetice, aprobată acum în genere de filologi tuturor popoarelor și adoptată la noĭ ca cea maĭ potrivită

*) Publicăm acest studiu — fără îndoială interesant — al distinsului nostru amic din Banat, fără observare din parte-ne și fără ori ce schimbare în text și ortografie, deoare-ce credem că cuprinde material de valoare pentru cei ce sunt chiemați a ne da — post tot discrimina rerum — soluțiunea definitivă a chestiunii ortografiei române. *„Red. Trs."*

**) În tractatu de față m'am silit, — după stadiu actual a desvoltări, la care a ajuns ortografia fonetică la noĭ, să mă apropiŭ cît de mult de cerințele fonologieĭ. Așá am adoptat pentru sunetele contopite (derivate, obscure) *ă* și *î* aceleaș figurĭ fără deosebire, cu toate că, precum sperez a puteá arătá cu altă ocaziune, figurile aceste nu întrunesc toate postulatele, ce le pretinde fonetica și grafica preste tot de la caracterele grafice și tipice. Fac însĕ în cazu acesta unica escepțiune de la regula fonetică în cuvîntu: *„Român"* și derivatele sale — din pietate; pentrucă acest epitet reprezintă o firmă veche moștenită de la strĕbuni nostri de pe tată, și de altcum firmele nu sûnt supuse fluctuațiunilor și evoluțiunilor ortografice. — Celelalte abaterĭ de la praesa de până acum se justifică în acest tractat, contemplat *de la popor și pentru popor*. Aut.

graiuluĭ românesc de toţĭ, carĭ cunosc maĭ de aproape morfologia limbeĭ româneştĭ şi efectele binefăcătoare ale fonologieĭ în viaţa practică, şi carĭ nu sînt preocupaţĭ decît de postulatele ştiinţeĭ şi ale practicabilităţi, — este ca: *„fiecare sunet generalizat în vorbirea de comun să aibă caracteru seu propriŭ, care să acopere pe deplin sunetu şi durata aceluia;* nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puţin". Cu alte cuvinte: *„să scrĭĭ aşá precum pronunţă maioritatea poporuluĭ"*, decĭ fără privire la sunetele provinciale iliterate (abunăoară *ce, ci, ge, gi* bănăţ., *he, hi* ardel.)

Partea primă a acesteĭ regulĭ cardinale, privitoare la adoptarea caracterelor grafice propriĭ fiecăruĭ sunet, cade în sfera graficeĭ formale, despre carea la alt loc; — în teza de faţă voesc să sulevez numaĭ chestia despre ecvivalentu sunetelor, în speţial despre *durata periodică în rostirea vocalelor finale şi unor penultime*, carea nu maĭ puţin ca ceea laltă este obiectu celor maĭ varĭĭ divergînţe în scriere.

Durata pronunţări la consonante este una şi aceeaş, — adecă propriamente ele n'au nicĭ valoare tonică respicată nicĭ durată de sine stătătoare, ci se alipesc de vocale, diftongĭ şi triftongĭ, fără a lungi prin alăturişarea lor durata întonări acestora, dacă după prozodia cuvîntuluĭ vocala respectivă nu este de la sine întonată; — vocalele însă sînt de durată duplă şi în finea cuvintelor, in flecsiunĭ unele *(i* şi *u)* chiar de durată triplă, anume: *durată scurtă, întreagă* (plină, comună) şi *întonată* (accentuată). Esemplu: Cînd rostesc: „preste nouă ţărĭ şi nouă *mărĭ;*— vocala finală (ĭ) are durată periodică *scurtă* în pronunţare, eară cînd zic: „s'a ascuns în fundu *mări*", atuncĭ daŭ vocaleĭ finale *valoarea deplină*, şi în fine cînd zic: „de mîne încolo ziua se va *mărí*", atuncĭ *i* final trece preste durata comună şi devine *accentuată*. Tot aşá în propoziţiile: Am un *leŭ* şi vreaŭ sa-l *beŭ*" — „Luà*) *leu* şi-l *beŭ*".

Intonarea duplă a vocalelor finale se află şi în alte limbĭ romanice *(il adore, il est adoré — la santa* şi *la santă)*, carĭ — cu toate că au adoptat ortografia etimologică şi nu servesc de model în privinţa aceasta, — totuş nu se pot absolvá de necesitatea a signalizá intonarea; această intrelăsare numaĭ la noĭ, carĭ de altcum ne mărturisim fonetiştĭ in fond, — s'a admis, dar în detrimentu corectităţi şi preciziuni în scriere. —

În diftongĭ o vocală abroagă celeialalte o parte din durata sa, încît ambele la olaltă împlinesc durata uneĭ vocale întregĭ saŭ accentuate. În triftongĭ o vocală absoarbe durata a duor alte vocale, uneorĭ şi a duor consonante la olaltă (vr-eaŭ).

Durata vocalelor în diftongĭ şi triftongĭ nicĭ într'o limbă nu se signalizează prin semne prozodice (⏑ ⏓), cînd se află la începutu saŭ mijlocu cuvîntuluĭ, şi nicĭ gruparea maĭ multor vocale în silabe nu se poate cuprinde în regule; acest lucru se învaţă numaĭ din graiu viŭ.

*) În lipsa semnuluĭ grafic propriŭ pentru *ă* am adoptat forma aceasta în *luà* deşí după legea fonetică incorect.

Nu aşá stă însă treaba cu signalizarea durateĭ vocalelor la finea cuvîntuluĭ — coada leuluĭ —; pentrucă durata acestora indică totodată şi înţelesu cuvîntuluĭ după flecsiune.

Accentu final în scriere este pentru cetitoriŭ aceea ce este bagheta dirigentuluĭ pentru cor, ce este cîrma pentru corabie, ce este signalu cantonieruluĭ pentru maşinistu caruluĭ de foc.

În aplicarea notelor la muzică se observă aceeaş procedură, ba acuma nu se maĭ mulţămesc esperţi a pune lîngă chee şi semnu acorduluĭ, ci marchează tonu fiecăreĭ note cu diferite semne diacritice propriĭ. Decĭ dacă aprobăm procedura aceasta la muzica inimi, de ce să nu o admitem spre binele de comun la divina muzică a minţi!...

Nu este totuna a scrie: *mîna* (mâna) substantiv articulat şi *mînă* (verb imp. pers. 3.), *mînă* (subst. neart.) şi *mînà* (aorist pers. 3. sing.) Nu este totuna a scrie: *perĭ* (verb imperativ a 2. pers. şi substantiv plural neart. în plur.), *peri* (subst. art. plur.) şi *perí* (verb aorist pers. 3. saŭ infin.)

Durata vocalelor finale fiind normată de înţelesu, ce reprezintă cuvintele, — pentru priceperea momentană a graiuluĭ, ce ni se înfăţişază ficsat prin semne vizibile, — trebue signalizată, — eară unde *í* (accentuat) premerge în penultimă luĭ *i* saŭ *ŭ* saŭ *e* este neîncunjurat a se accentuá şi vocala aceasta, spre evitarea dubietăţi şi uşorinţa cetiri (Es. *periĭ* şi *periĭ*, *dubiu* şi *bidiviŭ*, *bucurie* şi *precarie* şi *naţie* etc.)

Signalizarea întonări nicĭ din partea tehnică nu ne face nicĭ o greotate. Din pracsă observăm, că la sfîrşitu scrieri unuĭ cuvînt, mîna şi gîndirea poposeşte un moment, staţionează în o mică pauză, decĭ fără împedecare în mişcarea mehanică, consecutivă a mîni şi fără despicarea gîndiri, instinctiv putem aplicá semnu prozodic (⏑ saŭ ˊ).

Pentru durata periodică a vocaleĭ ultime nu încape regulă generală. A zice de pildă că *i* sau *u* final, fără schimbarea ulterioară a formeĭ grafice saŭ tipice respective fără signalizare, în aceeaş înfăţişare poate fi de durată triplă şi poate serví la ficsarea a cîte treĭ noţiunĭ, este numaĭ o încurcătură nejustificabilă.

A se orientá după diacriza celoralalte vocale din cuvînt saŭ a ghicí înţelesu pe cale speculativă din construcţie nu încape în sistemu fonetic, unic apt pentru popor, care nu-şĭ bate capu cu deducţiĭ filologice şi cu combinăţiĭ gramaticale; poporu slovneşte (silabizează) şi va slovní în vecivecilor, şi dacă îĭ daĭ o carte în mînă, pre carea el numai cu mare greŭ o poate descifrá, — cum poţĭ cere, să aibă dragoste cătră carte şi să se îndulcească de cuprinsu eĭ, cînd betu are duplu chin — cu forma şi cu materia — pănă să ajungă a-l pricepe! E notoric, cumcă poporu cumpără şi ceteá relativ maĭ mult cărţile tipărite cu cirile decum se întîmplă acum cu cărţile tipărite pe podobiĭ fonetico-etimologice.

Nu cumva şi în acest punct cauze micĭ să producă efecte marĭ! —

Astăzĭ în cea maĭ mare parte aşá se practică scrierea ca şi cum ortografia ar fi terenu, unde să arătăm originea noastră şi să paradăm cu vaste cunoştinţe limbistice.

Am instituit un nefast dualizm în ortografie.

Prin aceasta însă jignim efectu binefăcătoriŭ al scrieri fonetice, devenim nenaturalĭ şi nelogicĭ în întreg sistemu nostru ortografic, ear greotăţile instrucţieĭ la copiĭ şi ale practiceĭ la poporu de rînd remîn ca şi la sistemu etimologic.

În asemenea condiţiunĭ n'am dat înainte, nu ne apropiem de scopu final al graficeĭ, care este *simplificarea şi unitatea în ortografie.*

II.

Omiterea lui i atonic din flecsiunĭ (-ii, -iĭ).

Doctrina despre durata periodică a vocalelor finale ne desleagă uşor problema scrieri unuĭ singur *i* (plin) atît în pluralu masculinelor cît şi în genitivu şi dativu femininelor.

Esemplu practic: Cuvîntu *păr* în plural se pronunţă *perĭ*. Aşá se aude, aşá e şi corect să se scrie, pentrucă *ĭ* final este de durată scurtă. Determinat prin articul, acest cuvînt adevărat, că după *analiză* ar fi să se scrie încă cu un *i* lîngă cel semitonic al pluraluluĭ, şi în mod intuitiv, analitic pluralu articulat ni se prezintă: *perĭ-i* (perĭi). Dintre acești doi *ĭi* cel dintiĭ (ĭ) în pronunţarea neforţată nu se aude de loc, el este *absorbit de cel următor*, fără ca prin această sincriză *i* să fie adaus ceva la durata sa, ci el remîne un simplu *i* (plin, comun). — Decĭ dacă prin procedura de absoarbere luĭ *i* nu i s'a schimbat durata comună, atuncĭ acesta nu maĭ are nevoe de vrun semn grafic cu valoare proprie, nicĭ diacritic şi nicĭ de apostrofare, abunăoară *per'i*, spre a indică contopirea alor doĭ *ii*, cum se obicĭnueá odineoră la articularea femininelor din *mamă — mam'a* pentru *mamă-a*, — ci e de ajuns să aplicăm caracteru grafic, care şi după teneorea tonică şi după ecvivalentu durateĭ acopere pe deplin sunetu, adecă *un simplu i.*

În urmare *perĭ* articulat corect şi logic trebue scris *peri*, nu *perĭi*, nici *periĭ* şi cu atît mai puţin *perii.*

De metodu articulări femininelor întrun simplu *a* acum nu ne maĭ împedecăm. Ací sîntem împăcaţĭ cu regula despre absoarberea sau contragerea duor vocale genuine şi cu logica fonologieĭ; — dar apoĭ cu *i* de ce să facem escepţiune!? — După care logică ni se impune necesitatea de a aplică *ii* saŭ *iĭ*, scriind *perii, moşii, lotrii, nebunii* etc. — pentru ca să se provoace doară o confuzie de noţiunĭ cu *periĭ* şi *periĭ, moşiĭ, lotriĭ, nebuniĭ?!*

Cine are facultatea să combineze, cu cheltueală de timp şi spărtoare de cap află uneoră înţelesu din contecst, şi profitu este, că s'a mîntuit o regulă de pendanterie şcolastică. — Parcă scrisoarea ar fi avînd altă menităiune decît a ficsá grabnic cu cele maĭ puţine şi maĭ simple semne

vizibile sunetele auzite în graiu viŭ, şi a le indicá în chip neîndoelnic înţelesu, fără a turmentá mintea cetitoriuluĭ cu deducţiĭ şi combinaţiunĭ ortografico-gramaticale!

Uni scriitorĭ maĭ transigenţĭ scriŭ d. e. *perĭ* şi cu toate aceste articulează: *periĭ*. Ce caută ací *ĭ* ca apendice, dacă acesta nu sporeşte nimic la tenoru durateĭ luĭ *i?* — Din contră scriŭ *a peri* (infinitiv) şi *el peri* (aorist) cu toate că în aceste cazurĭ tonu este espres maĭ intins maĭ voluminos. Scriŭ *eu periĭ* (aorist) şi pluralu de la *perie* îl scriŭ tot la fel *periĭ*, deşi diferenţa prozodică este prea strigătoare.

Ăĭ dar dacă la articularea pluralului nu puĭ doi *i* (i-i) atuncĭ cum să le ştiĭ esplicá copiilor articularea masculinelor în plural? — mi s'a obiecţionat din parte pedagogică! — Slabă treabă ar fi de ştiinţa didactică, dacă n'ar fi în stare să pună în dîrjală regula pentru analiza articulări şi flecsiuni, cînd avem caz analog, acceptat în gramatică şi până acuma, anume în *mama* din *mamă-a*, *bucuría* din *bucurie-a* ş. a.

În consecvenţă logică cu principiile fonetice: *i* pronunţat întreg (de durată comună) fără întonare şi fără sufulcu unuĭ *ĭ* auzibil în urmă-ĭ, provină acela orĭ din *ii* (articularea pluralului) orĭ din *eĭ* (genitivu şi dativu feminin) are să se scrie, după ecvivalentu seŭ cu un simplu *i* (întreg), — nimic maĭ mult! Aşá *pomĭ* art. *pomi*; *cărţĭ* genitiv sing. *a cărţi*; *copiĭ* — *copii*....

III.

Omiterea lui l atonic din articulare (-ul).

Din colecţiunile literaturel poporale, ce se fac la noĭ cu laudabil zel în toate părţile lăcuite de Românĭ, ese mereŭ la iveală, că poporu nostru, — înţeleg pre cel daco-roman, — pentrucă dialectu macedo-roman se desvoaltă după altă dinamică, — a adoptat unele forme gramaticale particulare, mult puţin abătătoare dela formele uzitate de comun în limba literară.

Fenomenele sporadice, pre carĭ le voiŭ amintí maĭ la vale, validîndu-se numaĭ pe alocurea, în anumite provinţiĭ şi la anumite clase de popor, nu mă preocupă, pentrucă acelea n'au ajuns încă a fi generalizate la daco-românĭ, esistă însă în limba poporuluĭ o formă gramaticală, carea paralel cu limba literară şi îmbutu acesteia, s'a generalizat la toţĭ Românĭ, şi aceea este articularea substantivelor şi adiectivelor terminate în consonantă.

Poporu românesc, fără escepţiune, articulează în *-u* întreg, plin, cu omiterea luĭ *-l* final: *Omu*, *pomu*, *bunu meŭ părinte*, şi nu omu*l*, pomu*l*, bunu*l* meŭ părinte; — ear dacă totuş careva din popor în perorăţiunĭ publice pronunţă pre *l* în articulare, o face aceasta numai sub presiunea drilagiuluĭ şcolastic sau din afectaţie. Numaĭ străinĭ şi în deosebĭ slavi, cînd vorbesc românește, pronunţă atît la substantive şi adiective cît şi la nume propriĭ pre *-ul* întreg (Orbul, Radul, Neagul, Beul, Mîţul).

Românu neaoș azĭ pretutindenea și cu desăvîrșire a scos din uz pre *-l* în articul.

Constatarea aceasta nu se alterează prin mania unor bucovinenĭ din clasa cultă de aș articulá numele propriĭ în *-ul:* Lupul, Onciul, Tarangul; pentrucă dînșĭ o fac aceasta vrăjițĭ de sugestiune ruteno-polonă, din contră poporu de rînd și acolo articulează ca ceealaltă deane.

Articularea în *-ul* azi nu maĭ este proprie românească. Dovadă pe lîngă graiu de comun a limbi, ne este și pronunțarea numelor propriĭ ca: Maiorescu, Marienescu, Alecsandrescu, Brătianu, Maniu, Murgu, Rusu etc.

Românu are atîta averziune de *-ul* încît la unele nume propriĭ, unde ar fi neomis să-l pronunță, îl elimineză și zice: *Pau* în loc de Paul, *Savu* în loc de Saul.

Unica obiecțiune se poate face, că *-l* în articul este organic și pentru aceea trebue păstrat — și atuncĭ cînd este pe deplin mut, cînd nu mai are dreptu esistențeĭ latente cum l'ar aveá *u* final după consonantă! Acest *u* final încă-ĭ organic, dar pentru aceea acum numaĭ pedanteria pledează pentru scrierea luĭ; *u* final s'a lăpădat, unde nu are valoare tonică și numaĭ ca sufulc se admite unde servește ca ajutoriŭ de vocalizare: *Omu*-lui pentru *om*-luĭ, *sfîntu*-luĭ pentru *sfînt*-luĭ, *rogu-te* pentru *rog*-te.

Ce logică ar puteá justificá acum scrierea uneĭ *consonante mute* numaĭ pe motivu, că în declinare și formațiunĭ ese și el uneorĭ la iveală și-și reocupă locu?..

Dacă-ĭ de lipsă, să se scrie *pomul, copilul,* ar trebuí pe motivu adus înainte să scriem și în plural *pomi-li copil-i-li.*

Cum s'ar potrivi, să scriem: *Copi-li-li-i pling în vatră* saŭ după uzu de azĭ: *copiii-i pling* .... să scrĭĭ 4 *i* și încă doĭ *l* organicĭ, pe cînd de fapt scriind românește, am isprăvit cu 2 *i* și $^1/_2$, cum vorbește toată lumea (Copii-ĭ) . . .

Organic este *l* și în articularea femininelor: *mamă-la,* plural *mame-le,* dar pentru aceea nu se maĭ află nimenea să scrie necum să pronunțe *mamă-la,* ci după eliminarea luĭ *l* prin contragerea luĭ *ă-a* toată suflarea românească scrie și pronunță *mama.*

Obiecțiunea, că unele cuvinte terminate în mute și liquide (l și r) în cazu omisiuni luĭ *l* nu s'ar puteá articula, încă nu poate servĭ ca argument relevant, pentrucă în graiu viŭ procedura este aceeaș și nu se poate zice, că în vrun caz s'ar naște dubietate.

Nici chiar apărători teorieĭ organice și ceĭ ce pledează pentru *l* nu se pot țineá de dogmele lor. Aceasta o probează eclatant modu de articulare generală chiar și în limba literară, cînd substantivuluĭ saŭ adiectivuluĭ articulat, îĭ succede pronumele personal scurtat (-mĭ, -țĭ, -ĭ, -ne, -vă, -le), cînd se simplifică verbu ausiliar *este, e* în *ĭ,* cînd cuvîntu următor începe cu o vocală carea se elidează, și în cuvinte compuse.

Esemple: *Ochiu*-mĭ vede, inima-mĭ cere. *Omu*-ĭ *robu* 'ndătinări. *Codru*-ĭ frate cu *Românu*. *Crinu* 'nfloreşte. *Cîmpu-lung*, *Negru-Vodă*, *capu*ntoltura.

Cu drept vorbind nicĭ din punct de vedere estetic n'are loc parasitu acesta de *-l* în articul; pentrucă în nenumărate cazurĭ prin rostirea aceluia se provoacă o adevărată *ululare* în vorbire, care izbeşte neplăcut auzu, ba substitue cîte odată şi un înţeles trivial.

„Cîntecu ginteĭ latine" de pildă la un loc, în originalitatea sa nu se maĭ cîntă de nicĭ un cor rom. A fost de ajuns să audă o unică dată versu: „Ea merge 'n . . . . . " cîntat după melodia italiană, . . . şi imnu poetuluĭ rege, învingător la turniru din Montpellier — se dă mereu uitări. —

Prin urmare — în interesu adevăruluĭ şi a unităţi limbi ar fi de dorit, ca forma aceasta gramaticală să se adopteze şi în limba scrisă conform graiului viŭ general. —

IV.

Considerante.

Nu pot lăsá neatins momentu ştientific al chestiilor sulevate mai sus.

Stăruinţa de simplificare în ale limbi se combate din unele părţĭ cu învinuirea, că poporu în neştiinţa sa corumpe formele gramaticale în paguba unităţi limbi; — faţă cu atare curent oameni de ştiinţă ar aveá decĭ indatorirea să oprească această dinamică dăunoasă după părerea lor.

Nu m'am putut convinge despre rezonu aserţiuni, cumcă simplificarea uneĭ forme oareşcare paralel cu alta esistentă, saŭ abandonarea uneĭ forme obsolete ca în cazu cu *-l*, — ar însemná a corumpe limba.

Poporu e suveran în feliu de aşĭ esprimá gîndirea, el îşĭ alege liber formele, carĭ îĭ convin luĭ maĭ bine şi nu este putere omenească să împedece curentu ajuns odată la prevalenţă.

Vorbind de cazu pertractat maĭ sus, constatăm, cumcă de veacurĭ se scrie în cărţile bisericeştĭ, se cuvintează de pe amvon, se cîntă din strană şi se invoacă de la altar: Tată*l* nostru, Domnu*l* sfînt, Cerescu*l* părinte.... şi n'a fost chip, — *nicĭ chiar cuvintu luĭ Dumnezeŭ* n'a fost în stare, să susţină la popor această formă de articulare, — precum nicĭ topica limbi bisericeştĭ n'a putut prinde rădăcinĭ în graiu de comun, — pentrucă nicĭ una nicĭ alta nu este după rostu poporuluĭ.

De ce să insistăm dară în atitudinea noastră condamnabilă de a ne desbiná de popor susţiind obstinaţĭ o învechitură, în loc să ne coborim la popor şi împreună cu el, să cultivăm tezauru limbi în aceeaş direcţie şi în deplină armonie!?

Pentru corectitatea gramaticală! Dar însă acest concept este prea relativ. O formă greşită, dacă se generalisează odată, devine corectă în ştiinţa filologică....

O parte din poporu nostru începe a simplificá respective a schimbá abunăoară conjugaţiunile; aşa d. e. clasicu *dedĭ* poporu îl înlocueşte

mereŭ cu *dăduĭ*, confundă a doua cu a treia conjugaţiune, coniunctivu cu pozitivu la prima conjugaţie ş. a. Se aud forme ca *tătînto* (tată-teu), *mumînta*, *mînta* (mumă-ta) *frătînto*, *sorînta;* pe alocurea *am vut fi* (am fost); *mis*, *iştĭ*, *iĭ*, *nis*, *vis*, *îs* (sum, — sîm, — eştĭ etc.)....

Literaţĭ distinşĭ din România scriŭ:

Cunosc mulţĭ liberalĭ, în vorbe eĭ se 'ntrec
Dar pănă în sfirşit cu oase se *înec* *Alecsandrescu.*

Celce pentru ţară nu ştie să moară
E ca cele paseri, ce în noapte *zboară*
E ca cele paseri, ce în noapte *zbor* (sic)
Şi numaĭ în noapte văd cu ochi lor. *Bolintineau.*

Aste cînturi, ce adînc *resun* în mine

. . . . . .

Simţĭ tu aceste friguri, ce nasc (!) din îndocală, — şi cari *îngheţ* în mine şi sînge şi viaţă! *Bengescu-Dabija.*

— Şi crede cineva, că astfel de digresiunĭ se pot împedecá prin doctrina şcolastică? — Nicĭ vorbă! dar generalizate odată, — din ce motiv să nu se accepteze ca discipline gramaticale?!

— Pentru stabilitatea gramaticală!

Dar însă gramatica nu este altceva decît procesu verbal al cărturarilor, carĭ au să stea în permanentă anchetă asupra stări actuale a uneĭ limbĭ şi au să constate din timp în timp rezultatele evoluţiuni graiuluĭ, încît acesta s'a închegat saŭ ba la totalitatea poporuluĭ saŭ cel puţin la maioritatea luĭ. Limba nu este staţionară, prin urmare nicĭ gramatica eĭ...

Întrebarea e, că cine este chemat, să facă constatările, despre carĭ este vorba. — Netăgăduit, că tot natu, care are facultatea de nemeşteşugită observaţiune şi este îndemnat de rîvna pentru *progres*, e chemat şi îndatorat să constate reformele, ce se impun în practica vieţi, — şi apoĭ — cum zice Academia franceză: „L'on ne doit point, en matière de langue, prévenir le public, *mais il convient de le suivre, en se soumettant* non pas à l'usage qui commence, mais *à l'usage généralement reçu*“ (Préface de 1740. — Révue pédagogique Nr. 7. „La simplification de l'orthographe“ Paris 1896) .. ***.apoi** are să vină Academia şi să deá consecraţiunea autorităţi sale uzuluĭ general.*

De aceea aŭ greşit pedagogi nostri, cînd au întimpinat proiectele mele de unificare şi simplificare a graficeĭ şi ortografieĭ noastre, înaintate acum treĭ anĭ uneĭ corporaţiunĭ dăscăleşti şi uneĭ foĭ pedagogice, cu răspunsu evaziv, că lucru acesta nu s'ar ţineá de competenţa lor, să-l discute, — ci că ar fi *Academia* să se pronunţe *întiĭ* asupra luĭ.

Orşicum, — dar stăruinţa poporuluĭ de a simplificá forme în vorbire şi în scriere ar trebuí cît de mult prefetită şi nicĭ decum ignorată saŭ perhorescată; — pentrucă — luînd vorba unuĭ genial literat modern: ***«Simplificarea lucrurilor este progresu, este filosofia veaculuĭ de acum».*** ***I. Trăilă.***

CERCILĂ.

— Poveste. —

Spune-se că în vremile de demult, când era lumea mai altcum şi oamenii încăpeau în ea şi nu se mâncau pentru nimic ca în ḑiua de astăḑi — era un om. Ăst om, fiind-că nu avea muiere, iar avere ca 'n palmă, merse odată în pădure după porumbele, lemne, ori ce i-o fi trebuit lui acolo, şi ce o fi avut în cap, ce nu — şi-a uitat sumanul în pădure.

În altă ḑi i-se întêmplă tot ăstui om de merse iarăşi în pădure. Umblând el tot cam în acelaşi loc, ca 'n ḑiua de mai nainte — că pe semne, numai acolo găsia ce găsia — iată dădu cu ochii de suman! Atunci ce-i veni în minte şi cum se socotí el? Haid' că pe el nu-l vede nime şi pe el nu-l aude nime, ḑeu! a pune mâna pe suman, că-i păcat să-l lese singur în pădure! Cum gândi aşa făcu. Işi svêrli degetele în baier şi ia-te băiete, tot într'un suflet, până acasă!

Din a doua ḑi înainte şi începu a se lăuda cătră unul, cătră altul până ce umplu tot satul, că el scie fura şi că-i tâlhar mare. Ci atâta nu era destul, că pe unde apucase el mergea tot înainte şi pe urmă aşa îndrăznia de ḑicea în gura mare: „Mă, eu pot fura şi pe împĕratul, dacă vreu!“ Şi veḑi d-ta cum e vorba, când o scoţi din gură.

Din sat ajunse vestea până la împĕratul, care domnia în ţeara şi în vremea aceea. Ăst împĕrat l-a chemat pe Cercilă la curte şi l-a întrebat:

— Mă Cercilă, ce te-ai lăudat?

— Nimica, Măria ta, că alţii m'au lăudat — respunse Cercilă.

— Alţii — nealţii, nu-mi pasă. Trebue să faci ce-ai ḑis... Şi iacă mai întâiu îi avè să-mi furi hărmăsariul din grajd. Şi hărmăsariul o să-'l furi nu în vreme mai îndelungată, ci până mâne dimineaţă. De li fura — al tĕu să fie, de nu — amar de tine! că o să păţesci cu mine, ce n'ai păţit încă cu nime.

— Bine, ḑise bietul om de frică ca de voe bună; dar în gând altcum ḑicea: „N'am putut tăcé, în amarul meu, să nu mĕ fi făIit? Amu iacă-s dus!“

Şi eşi afară luând-o cât în sus, cât în jos şi frământându-şi mintea cum s'o scoată la capĕt? Vĕḑu, că de băgat s'a băgat frumos. Ce-i drept, nu era cal de ăla, care să mânce jeratic şi să te topească numai c'o suflare pe nări, dar era frumos de minune şi era păzit de trei bărbaţi: unu-l ţinea de frâu, altu-l ţinea de coadă, iar celalalt era călare, de nu se putea apropia nici mama dracului de el. S'a socotit cât s'a socotit, mai pe urmă s'a hotărît el şi a făcut aşa: a şters cu cinci degete şi o fugă bună nisce bani dela un bogat, cu ăşti bani şi-a cumpĕrat vinars şi vin vechiu şi anume atâtea cupe, câte i-au ajuns banii, şi de cu sară le-a dus în grajd şi s'a sloboḑit la vorbe cu păzitorii hărmăsariului. Povestitu-le-a el câte alea toate, că deşi era sărac dar la vorbă era bogat,

și așa, din vorbă în vorbă, i-a adus până acolo de i-a încălțit, dar bine i-a încălțit. Pe urmă i-a îmbiat și cu ceva umețeală: mai câte c'un păhăruț de vin, ca să le fie voia deplin, mai câte cu un păhăruț de vinars, să-l dee pe din jos de nas. Ci păzitorii, care cum îl trăgea, fum pe nas îi eșia, mătanii țigănesci făcea și indruga tot șepte în loc de una. Iar fiind vinarsu tare, în somn greu s'au cufundat, de, țeu, nu s'ar fi sculat, cu tunul la ureche să le fi dat.

Vățându-i așa de veseli, și Cercilă 'și făcu lucrul: pe unu-l puse pe un gard, se înțelege tot călare, să nu-i fie supărare, celuialalt îi puse un fuior să-i fie molcuț la mână, iar celui de-al treilea, care ținea frâul, îi îndesă o funie, să aibă și el ce ține, iar el însuși se socoti așa de bine de se șterse cu hărmăsariul.

Se mira împăratul când vățu isprava asta. Toate ca toate, dar la așa ceva nu se aștepta. Să le ducă hărmăsariul de sub vârful nasului, ba să și rîdă așa de amarnic de păzitorii tustrei!? — „Da, că asta n'a fost grea, dar eu să-i dau alta, să nu țică nici mâc! la ea.“ Așa țicea el în sine și trimise la Cercilă să vie de nou la curte.

— Mă, țise el când veni, hărmăsariul l-ai furat, ba l-ai furat și l-ai dus. Nu-ți țic nimic — fie al tău, dar totuși trebue să-mi faci un lucru adevărat, să plătească un hărmăsariu. Iacă la noapte ai să furi inelul de cununie din degetul muierii mele. Dar ai grije și te poartă, că de te zăresc la fereastră, sau ori unde, nu-ți fac nimica alta fără de-a dreptul te împușc.

Cercilă s'a învoit și avea mai mult curagiu ca în țiua de mai înainte, una: că scia treburile la curte, alta: că avea ce-i trebue. Deci s'a pus la lucru vesel și de cu țiuă a luat un om spânzurat de pe furci. Când a venit vremea aceea, de s'a întunecat, el l'a pus pe spânzuratul acela în fereasta chiliei, unde durmia împăratul cu împărăteasa și s'a dat într'un colț, începênd să se desbrace . . . Împăratul ce-a făcut? Zărind omul la fereastă și socotind că-i Cercila, de nimic nu s'a apucat, fără de pușcă și i-a dat foc! Și iacă așa s'a nimerit, ce rar s'a mai întêmplat și auțit, că un om să moară de 2 ori.

Dar împăratul, că-i împărat, și tot cu frică i-a venit să lese mortul la fereastă până dimineața. A eșit afară să-l îngroape. Ci până s'a mocoșit pe întunerec și nededat, Cercilă s'a furișat din colț în chilia împărătesei și schimbându-și glasul începu către ea: „Cânele de hoț! Nu i-am spus eu de cu vreme să-și aibă grije de cap? Dacă nu i-a plăcut — a vedè și a mai fura din ceea lume, că la mine și-a lăsat urma!“ Și atunci împărăteasa — ca femeile — așa-l plăcu și așa-și muia inima, de la suflet l'ar fi pus, să-l fi putut, și socoti că pe lume nu mai este bărbat așa curagios. Și de dragostea cea mare începu al săruta și-și scoate inelul din deget și i l-a dat lui, socotind că nu mai este nici o primejdie.

Atâta-i trebuia lui Cercilă și mai multe nu doria. Pe loc s'a furișat afară și s'a dus cu sănătate și scumpetea de inel — lăsând pe împĕrat sgriburind de frig și căznindu-se cu mortul.

S'a căznit, cât s'a căznit, dela o vreme l'a îngropat și după vremea aceea s'a dus înlăuntru și ce se socoti? că ceru inelu dela femee.

— Ce inel? — dise împĕrăteasa. Nu ți-l'am dat?

— L'ai dat tu cuiva, dar mie nu — dise împĕratul.

— Cum se poate?

— D'apoi tu cum l'ai dat?

Pe urmă cunoscură că la amêndoi le-a tras Cercilă câte-o feștanie și de aci încolo de abia aștepta împĕratul să se facă ḑiuă să dea față cu Cercilă.

— Măi Cercilă — dise atunci — tu mi-ai furat și inelu.

— Ba și împĕrăteasa ți-am pupat'o.

— Nu cred.

— Ba așa.

Și tare l'a lăudat, că până atunci nici de veste nu le auḑise la hoți, la tâlhari și la atâți taie punga. Iar Cercilă s'a îmbogățit cu vremea, veḑi bine, din meșteșugul furatului, și pe copii, pe toți de-a rêndul, i-a învĕțat ăst bun meșteșug. Și au avut mulți băieți că și astăḑi auḑim de ei!

(Auḑită în *Bistrița* prin 1895 dela *Ion Feldrihan.)*

Brașov, 10 Ianuariu n. 1898. *G. Todică.*

BROTACUL ÎN CREDINȚA POPORULUI.

Cunoscuții folkloriști, domnii Liuba și Iana din Maidan, au pus la dispoșițiunea „Enciclopediei române“ un material foarte bogat și interesant din credințele poporului. Este de regretat, că spațiul ângust al „Enciclopediei“ permite publicarea numai a unei părți neînsemnate a acestui material, din care causă vom aduce din timp în timp în „Transilvania“ acele articole, cari nu încap în „Enciclopedie“, dar sûnt de natură a interesa cercuri mai largi. Începem aḑi cu *Brotacul,* numit de popor și buratec, broatăc, brotăcel, răcănel, răcățĕl, potracăr, etc., despre care domnii Liuba-Iana comunică următoarele:

Poporul crede, că primăvara când se aude broatăcul cântând, s'a desprimăvĕrit și nu va mai ninge nici înghița.

Când îl aude poporul primăvara primadată cântând, se rostogolesce pe spate ḑicênd: „durerile mele (reumatismul meu) pre șălele tale“, și făcênd așa, crede că anul acela nu va mai avé „dureri“ de spate.

Dacă ajunge urinul unui broatăc sau al unei broasce rîioase (puturoase) pe mâna cuiva, acela se umple de negei.

Între copii nu e bine a se pomeni pe nume broasca sau broatăcul, ci în locul acestor nume să ḑice „pogănie de apă“ în credința, că

vorbind între copii de broască sau broatăc, vor căpĕta pogănia în gură.

„Pogănia“ e o boală de limbă. Anume sub limbă se face o înflătură ca o broască. De aceasta nu se poate nime vindeca, până nu se spintecă pântecele unei broasce sau broatăc de vie, punêndu-se cu partea spintecată sub barbă (la bărbie, cerbice), unde legându-se se lasă acolo până s'a uscat.

Cu oasele din spinarea broatăcului se face de dragoste. Se pune un broatăc într'un furnicar, unde după un timp au remas numai oasele broatăcului. În spinarea acestuia este un os în forma unui cârlig, și altul în forma crucii. Trăgênd o fată cu acest cârlig pe un june, de care i drag, acela „nebunesce după ea“. Iar avênd o rivală, pe carea ar voi să o urască ibovnicul ei, o atinge cu crucea și atunci e urîtă de toată lumea.

Tot despre brotac „Enciclopedia română“ publică din peana unui alt colaborator, profesor universitar în Bucuresci, următoarele credințe poporale:

„La țară Românii cred că cine sărută un Brotac de trei ori pe pântece, nu se mai îmbolnăvesce de friguri, iar femeilor, cari nu au copii, le dau să bea ud (urină) de Broatăc, poporul mai crede că Broatăcul, are influință asupra ploilor, fiind-că răcănesce când e vremea a ploaie, de aceea îl prind, îi leagă gura cu un fir de mătasă și nu o desleagă decât atunci când vor ei ca să ploaie“.

Concertul broascelor.

Broasca: Murritto tată-to?

Joarca: Morrt, mort, morrrt.

Puichița: Dar pusuiați ceva de pomană? (iute)

Cuchița: Pus, pus, pus!

Cioasca: (iute) Dar ce i-ați pus de pomană?

Brosconiul: Currechi-chi-chi!

Broatăcul: Currrrrrr... nu poate esprima și pe chi, d'aceea 'i ajută:

Broasca rîioasă: Hi, chi, cîr, hi, chi de pîrrrrrăe!

Golobrețiii: Stau cu gurile căscate ori capetele rădicate, așteptând să-i cheme la pomană.

SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI ARTĂ.

Domnul Dr. Urban Jarnik, profesor universitar în Praga și membru onorar al Asociațiunii, recercat a scrie articolul despre Boemia, despre limba și literatura cehă pentru „Enciclopedia Română“, a adresat Direcțiunii acestei publicațiuni o scrisoare în limba română, pe care o reproducem textual, credênd că va fi cetită cu plăcere și în cercuri mai largi ca una, ce ne arată interesul viu ce se desvoaltă în timpul mai nou între savanții străini față de limba română.

Iată scrisoarea:

„*Prea stimate Domnule!*

„Cel dintâiu gând al mieu, când am primit invitarea D-tale, a fost să'ți trimit toate îndărăt cu observarea, că nu se poate: de o parte terminul ficsat este prea scurt și apoi lucrul a venit tocmai în ajunul începutului anului școlar, unde totdeauna am puțină vreme la dispoziție. De altă parte mi venea greu să refus, fiind-că mi se părea o datorie patriotică. Din încurcătura aceasta am scăpat, oferind băiatului mieu celui mai mare, pe care îl chiamă Hertvik Otto, să facă el treaba. După-ce s'a declarat gata, știeam că lucru se va face și mai bine. Cu toate că băiatul mieu numai de un an stă la Viena, unde se îndeletnicește cu studiul filologiei romane, este așa de matur din toate punctele de vedere, încât și profesorii sei dela Universitate Mussafia și Meyer-Lubke sînt uimiți de talentele lui cele mari și de sporul ce-l face în studii și i-au și dat niște testimonii din cele mai măgulitoare. S'a hotărît a'și alege *ca specialitate limba română*, și cum-că o și știe binișor, se vede chiar din rîndurile ce le-am primit ieri dela el în afacerea aceasta. (Din această scrisoare reproducem următorul pasagiu: „În sfîrșit am terminat schița istoriei poporului ceh; rog pre tată să scuse, dacă n'o am trimis mai nainte, nu-i lucru lesne a scrie istoria noastră cât se poate de scurt.“) El nu-mi scrie altfel decât românește și așa'i scriu și eu. Fiind-că la Universitate nu este acuma prilej a asculta un curs român, se duce de doue ori pe septămână la Academia limbelor orientale, unde face cursuri de limba română domnul Dan.

Articolul însuși este scris de băiatul mieu boemește, pe când eu l'am tradus românește și-l trimit. Mărturisesc, că nu prea mi place *traducerea:* am și acum vreme puțină la dispoziție, așa încât n'am putut să scriu mai nainte conceptul și apoi să-l corectez și transcriu, ci am scris îndată așa cum trimit, schimbând sau adaugând pe urmă ici colo câte ceva. Din contra articolul băiatului mieu mi se pare foarte bine făcut, nu doară fiind-că provine dela el, ci fiind-că a știut ca în puține cuvinte să zică tot ce e esențial. Citindu-l cineva, își face despre istoria literatura și limba cehă o ideie lămurită și aș dori în interesul causei, ca să poată să fie tipărit întreg . . . . . .“

Biografia lui Iancu, de I. St. Șuluțiu, donată de autor Asociațiunii, a deșteptat un interes atât de viu în publicul cetitor român, încât până astăzi s'au vêndut deja mai multe sute exemplare. Mai mulți membri distinși ai Asociațiunii (între cari Dnii Barbolovici din Șimleu, Dr. Nedelcu din Oravița, A. Danciu din Abrud, Rub. Patița din A.-Iulia, și alții) au cerut de curênd comitetului un număr mai mare de broșuri și s'au îngrijit personal pentru respândirea lor. Prin aceasta procedere se înaintează doue scopuri nobile: se promovează interesele unicei noastre societăți culturale și se respândesce iubirea de neam; căci această scriere mai pe sus de toate iubire de neam stârnesce în inimile cetitorilor sĕi,

dar mai respândesce şi reîmprospetează şi memoria unui bărbat, care 'şi-a jertfit totul, averea spirituală şi cea materială, pe altarul naţiunii. Venitul, după cum se scie, întră la „fondul Avram Iancu".

Raportul general *al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din cottul Sibiiului"* pe anul 1896, oferă un frumos tablou despre mănoasa activitate a acestei societăţi. In anul amintit reuniunea a ţinut 5 întruniri agricole în comunele Cornăţel, Porcesci, Mohu, Guşteriţa şi Vestem, a aranjat o exposiţie de vite în Fofeldea, a demonstrat practic altoirea de pomi în Roşia-săsească şi în Seliştе; în această din urmă comună a asistat la altoire întreagă tinerimea şcolară din Seliştе şi numeroşi preoţi, învăţători şi ţerani din împrejurime. Ori unde s'a arătat comitetul reuniunii, pretutindenea a îndemnat poporaţiunea, ca să întemeieze tovărăşii agricole, însoţiri de credit după sistemul Raiffeisen şi a ţinut prelegeri despre cultura vitelor, galiţelor, despre trifoiu şi altele. In 1896 numerul membrilor reuniunii a fost: 1 membru fundator, 1 onorar, 12 pe vieaţă, 439 ordinari, 49 ajutători; un numer respectabil, care dovedesce totodată, că poporaţiunea acestui comitat înţelege marea însemnătate a reuniunilor agricole. *(b.)*

DIN DESPĂRŢĔMINTE.

Cu scopul de a ţiné în evidenţă şi de a controla activitatea despărţĕmintelor, comitetul central a luat în regulamentul afacerilor interne pentru despărţĕmintele Asociaţiunii următoarele dispoşiţiuni:

„*Preşedintele*, care este *directorul* despărţĕmêntului, înaintează la comitetul central în luna lui Ianuarie a fiecărui an un raport detaiat despre întreaga activitate a despărţĕmêntului din anul premergĕtor.

„Acest raport, care — cel puţin în extras — se va publica şi în foaia Asociaţiunii, are să cuprindă:

α) în general tot ce a făcut despărţĕmêntul pentru înaintarea scopurilor Asociaţiunii şi eventualele pedeci ale funcţionării sale regulate;

β) un scurt raport despre adunările cercuale şi şedinţele comitetului cercual, cu amintirea locului unde, şi timpului când s'au ţinut, a obiectelor principale ce au deliberat, a disertaţiunilor cetite, a exposiţiunilor sau altor asemene întreprinderi aranjate şi a premiilor şi publicaţiunilor împărţite;

γ) starea membrilor, încassările făcute şi erogaţiunile efectuite; în fine

δ) numĕrul şi modul de funcţionare al agenturilor şi bibliotecelor din despărţĕmênt."

Conform dispoşiţiunilor amintite s'au primit rapoarte dela directorii următoarelor despărţĕminte: Sibiiu, Sebeş, Alba-Iulie, Abrud şi Sânt-Mărtin, a căror activitate o schiţăm în următoarele:

Desp. Sibiiu, a ţinut 7 şedinţe şi adunarea generală în comuna *Veştem*. Numĕrul membrilor s'a înmulţit cu 15 ordinari şi 21 ajutători,

astfel că în acest desp. sunt de present: 7 membri fundatori, 19 pe viață, 50 ordinari și 27 ajutători. S'au făcut pașii de lipsă pentru înființarea de agenturi în Sibiiu și Sadu; agentura din Bungard funcționează în mod regulat. S'au votat 50 coroane spre a se cumpĕra cărți școlare, cari să se distribue elevilor diligenți, dar săraci din școalele de pe teritorul desp. Se pune mai departe în vedere, că pe basa statutelor și nouĕlor regulamente se va procede tot mai stăruitor, desvoltând activivitate — precum se speră — tot mai rodnică.

Desp. Sebeșului săsesc — dice directorul — „a făcut tot cât i-a fost posibil pentru promovarea scopului măreț al Asociațiunii". Spre scopul acesta a ținut 4 ședințe și adunarea generală — toate în Sebeșul săs. S'au votat 20 fl. la an pentru înființarea de biblioteci poporale și 4 stipendii de câte 10 fl. pentru învĕțăceii dela meserii și negoț. Membrul Samoil Roșu a cetit în adunarea gener. o disertațiune: „despre însĕmnătatea Asociațiunii și datorințele Românilor față de ea." S'a împărțit gratuit între popor „Higiena copilului până la 7 ani". Membri fundatori sunt 2, pe viață 4, ordinari 20 și ajutători 19. Agenturi comunale și biblioteci poporale nu s'au înființat — dar se va lucra pe viitor și în aceste direcțiuni.

Desp. Albei Iulie, care numĕră 1 membru fundator, 4 pe viață și 17 ordinari, s'a provĕzut cu protocoalele necesare. Constituirea comitetului nu s'a putut efeptui din causa, că membrii — convocați în trei rânduri — nu s'au presentat la ședință. Noul director promite însă pe viitor pășire energică, ca afacerile acestui desp. să progreseze.

Desp. Abrudului, cu 2 membri fundatori, 23 pe viață și 35 ordinari, — între altele – a administrat reuninei femeilor române din Abrud și jur 33 fl. 57 cr., iar oficiilor protopopesci din Câmpeni, Ofenbaia, Abrud și Zlagna câte 8 fl. 39 cr. pentru cumpĕrare de cărți școlastice pe sama școlarilor săraci din școalele poporale de pe teritorul despărțĕmêntului. Acest desp. și-a ținut adunarea generală la 22 August în Câmpeni, unde Dnul Bordia a cetit o disertație despre „Efectul alcoolului asupra organismului, în special asupra centrului nervos"; a desvoltat apoi un foarte laudabil zĕl întru rĕspândirea prețioasei broșuri „Biografia lui Avram Iancu" de Ios. St. Șuluțiu.

Desp. D. Sântmărtinului, cu un membru pe viață, și 9 ordinari — conform mărturisirei directorului — nu și-a putut îndestulitor împlini misiunea sa din causa pedecilor repețite puse de pretorele, care a cerut statutele, pe a căror basă se țin ședințele comitetului. Totuși s'au ținut 2 ședințe de comitet, nu însă și adunare generală, din causa circumstanțelor materiale de tot nefavorabile ale acelui ținut în anul trecut.

Atât în acest desp. cât și în al Albei-Iulie și al Abrudului agenturi și biblioteci nu s'au înființat. Mai departe directorul e de credința, ca întrând în vigoare statutele și regulamentul cel nou pe viitor despărțĕmêntul acesta își va puté împlini misiunea sa cu mai mare succes.

Lib. Cluj Biblio... ROMÂN...

TRANSILVANIA

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 14—1898.

PROCES VERBAL

al ședinței comitetului „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținute în Sibiiu la 3 Ianuarie 1898.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, v.-preș. Asociațiunii.

Membri presenți: Z. Boiu, P. Cosma, Ioan Crețu, Dr. C. Diaconovich, I. Papiu, L. Simonescu, Iosif St. Șuluțiu, O. Tilea.

Secretar: Dr. I. Beu.

1.

Pentru *verificarea* procesului verbal al ședinței de adi

Se designează domnii: P. Cosma, Dr. C. Diaconovich și I. Papiu.

2. (1—1898).

Biroul „Asociațiunii“ presintă actul despre *introducerea nouilor funcționari*, întêmplată la 1 Ianuarie 1898.

Se ia spre scire.

3. (693—1897).

Ilie Ganea, stud. de medicină în Viena, cere cu data 7 Decembre 1897 un ajutor, ca să poată solvì taxa de 60 fl. pentru depunerea rigorosului prim.

Cererii nu se poate satisface din lipsa de mijloace cu această menire.

4. (699—1897).

Vasile Lateș, calfă de măsariu în Reghin, cere cu data 10 Decembre 1897, un ajutor.

Cererii nu se poate satisface, nefiind ajutoare vacante.

Biblioteca Univ. Lucian Blaga Cluj ROMÂNIA

5. (702—1897).

Comisia, exmisă sub Nr. 454—1896, pentru examinarea manuscriptului: *„Carte de cetire și învețătură pentru școalele învățăceilor industriali“*, de Dumitru Lăpădat și Iuliu Crișan, învățători în Săliște, înaintează raportul său cu data 11 Decembre 1897.

Raportul constată necesitatea unei temeinice prelucrări a părților II, III și IV din manual.

Ivindu-se necesitatea unei transformări radicale a unor părți din manuscript și nedispunênd comitetul de suma necesară pentru ajutorarea astorfel de cărți, cererii autorilor nu se poate satisface. Dar referada comisiunii censurătoare se transpune la comisiunea literară, ca eventual să se poată lua dispositie pentru escrierea unui concurs în această materie.

6. (703—1897).

Dl Ioan Butean, dir. gimn. în Beiuș, din incidentul reposării soției sale, cere cu data 16 Decembre 1897 să fie dispensat de autorisarea primită la 28 Octobre 1897 sub Nr. 600 pentru *organisarea și constituirea despărțêmêntului Beiuș* și pentru conducerea lucrărilor de pregătire pentru adunarea generală a „Asociațiunii“ din 1898 și propune a se autorisa în acel scop dl Paul Pop, advocat în Beiuș.

Se ia act cu regret de renunțarea dlui I. Butean și, conform propunerii, se autorisează în scopul indicat dl Paul Pop, advocat în Beiuș.

7. (705—1897).

Tipografia archidiecesană din Sibiin cere cu data 20 Decembre 1897 achitarea *contului* de 25 fl. 10 cr. pentru stampila și sigilul nou al „Asociațiunii“ și 10,000 vignete.

Se asemnează la cassă.

8. (709—1897).

Direcțiunea despărțêmêntului XIV. (Cluj), cu provocare la recercarea comitetului central din 9 Decembre 1897 Nr. 691, arată, că numitul despărțêmênt nu administrează nici o *fundațiune*. Sunt însă câteva pretensiuni întabulate pe numele despărțêmêntului de pe timpul, când erau sub administrarea sa fundațiunile „N. Tămaș“ și „Dr. Ramonțiai“, cari dela 1888 însă au trecut în administrarea comitetului fondului școalei de fetițe; de atunci despărțêmêntul nu are nici o ingerință în administrarea lor.

Pentru mai de aproape încredințare înaintează rațiociniul fondului „Tămașian“ pe 1896, care e aproape de 10,000 fl.

De oare-ce administrarea fondurilor nu s'a putut primí nici preda fără autorisarea comitetului central, se recearcă direcţiunea despărţĕmêntului, ca să înainteze actele fundaţionale şi actele de transpunere la comitetul şcoalei de fetiţe.

9. (715—1897).

Direcţiunea institutului de credit şi economii *„Albina“* comunică cu data 27 Decembre 1897, că în *locul unei cununi pe sicriul* decedatului membru al comitetului Dr. *Aurel Brote* a votat pentru fondul „George Bariţiu“ 25 fl., la care sumă a adaus âncă 2 fl. primiţi tot din acel incident dela dl Ioan Linţu din Caransebeş. Suma de 27 fl. s'a întrodus în libelul de depunere al „Asociaţiunii“.

Spre scire şi asemnare la cassă.

10. (722—1897).

Direcţiunea despărţĕmêntului XXXII. (Dicio-Sân-Mărtin) înaintează cu data 28 Decembre 1897 *protocolul şedinţei comitetului cercual* din 26 Decembre 1897 şi o propunere cu privire la noua arondare a despărţĕmêntului.

Din protocol se constată, că s'a luat spre scire hârtia comitetului central dela 2 Decembre 1897 Nr. 459, prin care direcţiunea despărţĕmêntului a fost recercată, ca să înainteze la cassa centrală suma de 215 fl. 15 cr. după detragerea speselor budgetare. Se observă însă cu provocare la raţiociniul cassei despărţĕmêntului dela 18 Iulie 1896, că nu s'a reţinut 215 fl. 35 cr. ci numai 181 fl. 43 cr., din care sumă sunt âncă a se detrage următoarele spese:

a) spese de birou pe 1896	fl.	4.—
b) doue premii pentru învĕţători à 10 fl.	„	20.—
c) douĕ premii pentru ţĕrance române (7 fl. 50 cr. şi 5 fl.)	„	12.50
d) pentru „Abecedare“ pe sama şcolarilor săraci . . .	„	10.—
e) pentru 50 exemplare „Higiena copilului“ şi 10 exemplare „Poveşti din popor“	„	15.50
f) pentru „Enciclopedia română“ (2 vol.)	„	15.—
total	fl.	75.—

După detragerea acestor spese din suma de 181 fl. 43 cr. resultă că s'a reţinut la cassa despărţĕmêntului 106 fl. 43 cr. peste budget, care sumă comitetul cercual din diferite motive locale cere, să se lase pentru trebuinţele culturale ale despărţĕmêntului.

Protocolul şedinţei se ia spre scire. Dar cu provocare la §. 40 din statute direcţiunea despărţĕmêntului se recearcă, ca suma de 106 fl. 43 cr., reţinută

la cassa despărţĕmêntului peste budget, să o înainteze la cassa centrală.

Propunerea referitoare la arondarea despărţĕmêntului se ţine în evidenţă pănă la arondarea despărţĕmintelor pe întregul teritoriu al „Asociaţiunii“.

11. (724—1897).

Primarul oraşului Sibiiu cu data 19 Decembre 1897 Nr. pres. 26 cere informaţiuni despre stipendiile sau ajutoarele, ce se dau meseriaşilor români dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci prin mijlocirea „Asociaţiunii“, precum şi despre suma, ce ce solvesce în acel scop.

Se satisface, anume să se arete, că „Asociaţiunea“ începênd dela 1878 an de an împarte 400 fl. ca ajutor (à 25 fl.) anual învĕţăceilor meseriaşi români de pe teritoriul sĕu şi aceasta s'a făcut totdeauna pe basa concurselor publice, fără cea mai mică ingerinţă din partea societăţii „Transilvania“, care din marinimie a pus acea donaţiune la dispositiunea Asociaţiunii.

12. (8—1898).

Se presintă actul, dto 3 Ianuarie 1898, despre *scontrarea cassei* „Asociaţiunii“, îndeplinită în aceeaşi di de vice-preşedintele Dr. Ilarion Puşcariu şi membrul comitetului On. Tilea. Se constată, că starea cassei e în deplină consonanţă cu cărţile, de asemenea efectele fondurilor „Asociaţiunii“ consună cu scontrul efectelor.

Spre scire.

13. (2—1898).

Oficiul de cassă presintă cu data 31 Decembre 1897 raţiociniul despre *ajutoarele* menite *pentru învĕţăceii meseriaşi* pe anul 1897,

Se aproabă.

14. (714—1897).

Dl Dr. Ilarion Puşcariu, vice-preşedintele „Asociaţiunii“, transpune publicaţiunea ilustrată *„Columna Traiana“* de Pietro Santi Bartoli (cu 119 tablouri, ce represintă reliefurile columnei lui Traian din Roma) şi raportează, că a primit această carte pentru biblioteca „Asociaţiunii“ dela ciobanul *G. Cârţan*, cărui i-a fost predată de fabricantul *Leandro Donola* din Bucuresci „în folosul coloniilor romane din Transilvania“

Publicaţiunea „Columna Traiana“ se încorporează bibliotecii „Asociaţiunii“. Lui G. Cârţan şi dlui

L. Donola se va mulţămí în scris pentru donaţiunea făcută.

15. (712—1897).

Învĕţătorii dela şcoala civilă de fete: Dr. *V. Bologa, I. Popovici* şi *Eugenia Moga* cer votarea unui *adaus de scumpete.*

Se predă cassarului spre opinare.

16. (713—1897).

Ven. *consistoriu gr. or archidiecesan* rĕspunde la scrisoarea presidiului „Asociaţiunii“ din 4 Decembre 1897 Nr. 678, prin care s'a cerut *instituirea unui catechet-preot* la şcoala civilă de fete, şi anunţă, că de oare-ce catechetul actual s'a rentors din concediul avut din causă de boală, consistoriul nu a aflat a lua alte mĕsuri pentru catechisarea elevelor gr. or.

Se autorisează biroul a recerca din nou Ven. consistoriu să binevoiască a denumí catechet la şcoala civilă de fete pe un preot, care de o parte să poată îndeplini toate funcţiunile spirituale şi exerciţiile religioase cu elevele, atât de importante pentru crescerea fetiţelor, iar de altă parte să poată ţiné oarele de religiune în timpul reclamat de planul oarelor.

17. (721—1897).

Advocatul Dr. *Alexa Larionessi* raportează, că afacerea *lăsămêntului Sever Orban* âncă nu s'a finalisat.

Spre scire.

18. (723—1897).

Direcţiunea despărţĕmêntului XI. (Blaj) înaintează prin hârtia pres. la 31 Decembre 1897

1. *Protocolul şedinţei comitetului cercual* din 21 August 1897, din care se vede, că comitetnl cercual s'a constituit alegêndu-se: secretar A. C. Domşa, cassar I. Br. Hodoş şi controlor I. F. Negruţiu;

2. protocolul şedinţei comitetului cercual din 26 Decembre 1897, din care se vede, că

a) s'a înfiinţat o nouă agentură în comuna *Lunca;*

b) s'a decis procurarea „Foaiei poporului“ pentru bibliotecile poporale;

c) cu provocare la cercularul comitetului central Nr. 599—1897 şi la §. 43 din statute se declară membri ai comitetului cercual dnii: Ioan German, preşedinte, Dr. Augustin Bunea, vice-preşedinte, Vasile Oltean, Dr. Victor Szmigelszki şi Alexiu Viciu membri în comitet; iar

oficiali se aleg: controlor I. F. Negruțiu, cassar Iuniu Br. Hodoș și notar A. C. Domșa.

P. 1. se ia spre scire cu aprobare.

P. 2. *a)* și *b)* de asemenea se aprobă; dar privitor la p. 2. *c)* se însciințează direcțiunea despărțemêntului, că conform §-ului 43 din statute comitetul cercual se alege în adunarea generală a despărțemêntului; deci avênd comitetul cercual, ales în adunarea generală dela 8 August 1897 și aprobat de cătră comitetul central prin conclusul Nr. 226—1897, să funcționeze pănă la proxima adunare generală a despărțemêntului, constituirea din chestiune a fost superfluă.

19. (10—1898).

Secretarul I. propune, ca cu începerea dela 1 Ianuarie 1898 *prețul de prenumerațiune* al revistei *„Transilvania“*, care se publică în extensiune din an în an mai mare, să se stabilească în suma de *5 fl.* pe an.

Propunerea se primesce.

D. u. s.

I. St. Șuluțiu m. p., **Dr. Ilie Beu** m. p., secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 7 Ianuarie n. 1898.

I. Papiu m. p. **P. Cosma** m. p. **Dr. C. Diaconovich** m. p.

Nr. 116—1898.

PROCES VERBAL

din ședința comitetului „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Sibiiu la 3 Februarie 1898.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, v.-preș. Asociațiunii.

Membrii presenți: P. Cosma, I. Crețu, Dr. C. Diaconovich, I. Papiu, Ios. St. Șuluțiu, On. Tilea, Leontin Simonescu, N. Togan.

Notar: Dr. I. Beu.

20.

Pentru *verificarea* procesului verbal al ședinței de adi.

Se designează domnii: I. St. Șuluțiu, Leontin Simonescu și On. Tilea.

21. (617—1897).

Ioan Pop-Reteganul înaintează cu scrisoarea sa din 1 Novembre 1897 un volum de *poesii poporale* și cere, că atât acesta cât și alte două volume de povești din popor, ce le va trimite ulterior, să se publice pe spesele Asociațiunii, iar lui să i-se voteze o remunerațiune.

Considerând, că fondurile, ce stau la dispositia Asociațiunii pentru publicațiuni literare, sunt foarte modeste;

considerând, că Acociațiunea înainte cu 2 ani a publicat o colecțiune de povești poporale a domnului Reteganul, care a costat în total fl. 855.80 și până astădi în cea mai mare parte a rămas nevêndută;

considerând mai departe, că în posesiunea Asociațiunii se află âncă o colecțiune folkloristică premiată, însă deocamdată din lipsa de mijloace nepublicată, care prin urmare ar trebui preferită colecțiunilor dlui Pop-Reteganul;

considerând în fine, că literatura poporală, după cum dovedesce raportul literar din anii din urmă, arată o producțiune relativ mulțămitoare, și că în sensul concluselor adunărilor generale din Lugoș și Mediaș Asociațiunea are să sprijinească în primul rând opere de agronomie, de istorie națională și de materii înrudite, — comitetul central regretă a nu putè reflecta de astădată la ofertul dlui Pop-Reteganul, îl învită însă a publica părțile mai interesante și valoroase ale colecțiunii sale în organul Asociațiunii.

22. (637—1897).

Oficiul de editură al Academiei magh. din Budapesta recomandă procurarea publicațiunii „*Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*“ de Dr. Des. Csánki, 3 vol. à fl. 6.—. Considerând că această scriere formează o parte intregitoare a operei „Hunyadiak kora“ de Jos. Teleki și că tratează o materie de interes deosebit pentru publicul român,

Se va procura pentru biblioteca Asociațiunii în contul dotațiunii stabilite în budget.

23. (598—1897).

În urma însărcinării primite cu conclusul Nr. 193 din 28 Octobre 1897 în causa distribuirii sumei de Lei 300.— din *„Fondul Ioan Scorțan“* secretarul I. propune, iar comitetul decide:

Se vor cumpĕra cărţi religioase autorisate în preţ de Lei 300.— şi anume jumĕtate dela librăria archidiecesană din Sibiiu, iar jumĕtate dela librăria seminarială din Blaj, şi se vor distribuí gratuit la şcolari români cu ocasiunea adunării generale din Beiuş.

24. (712—1897).

Profesorii dela şcoala civilă de fete: Dr. Vasile Bologa, Ioan Popovici şi Eugenia Moga cer votarea unui *adaus de scumpete.*

Fiind mijloacele finanţiare ale Asociaţiunii exhauriate, cererii nu se poate satisface.

25. (77—1898).

Direcţiunea institutului de credit „Albina“ în Sibiiu cu 1 Februarie a. c. respunde la scrisoarea comitetului central Nr. 633 din 4 Novembre 1897 şi cere să se stabilească suma, ce este a se realisa din *loteria de bani* pentru ridicarea Casei naţionale şi a internatului de băieţi, ca apoi direcţiunea „Albinei“ să poată decide în merit asupra cererii comitetului central: de a se însărcina cu arangiarea loteriei de sub întrebare.

Se predă comisiunii instituite cu conclusul Nr. 32 din 4 Februarie 1897.

26.

Au încurs la *fondul „George Barițiu“:*

a) dela comitetul Asociaţiunii în locul unei cununi pe sicriul fericitului Dr. Aurel Brote, fl. 15.— (Nr. 7—1898);

b) dela Onoriu Tilea 5 fl., Dr. Octavian Russu fl. 2.50 şi Dr. I. Beu fl. 2.50, drept rescumpĕrare pentru gratulaţiile de anul nou. (Nri 26, 27 şi 33—1898).

Spre scire.

27. (11—1898).

Direcţiunea şcoalei civile de fete înaintează sub Nr. 206—1897 următoarele *cereri pentru dispensare dela plătirea didactrului* pe anul şcolar 1897—98:

a) Leontina Beşa, elevă în cursul compl.;
b) Veturia Coman, elevă clasa I. civilă;
c) Elisaveta Doican, elevă în clasa I. civilă;
d) Sultana Ciuleiu, elevă în clasa III. civilă;
e) Irina Cosciuc, elevă în clasa III. civilă;
f) Elisaveta Prașca, elevă în clasa IV. civilă;
g) Valeria Reou, elevă în clasa IV. civilă;
h) Ioana Streoulea, elevă în clasa IV. civilă.

Fiind eleva Valeria Reou restanțieră pe anii școlari 1895—6 și 1896—7 direcțiunea școalei propune a se absolva și dela plătirea didactrului pe acești ani.

Elevele Irina Cosciuc, Veturia Coman, Valeria Reou și Ioana Streoulea se dispensează dela plătirea întregului didactru, elevele Leontina Beșa și Elisaveta Doican dela plătirea didactrului de jumătate pe anul școlar 1897—8. Valeria Reou se absoalvă și de restanțele anilor 1895—6 și 1896—7. Cererile elevelor Sultana Ciuleiu și Elisaveta Prașca nu se încuviințează.

28. (12—1898).

Direcțiunea școalei civile de fete înaintează sub Nr. 205—1897 *procesul verbal* al conferenței corpului didactic ținută în 25 Decembre 1897.

În această conferență, afară de deliberarea unor afaceri curente:

1. s'a discutat asupra conclusului comitetului central Nr. 621—1897 referitor la compunerea unui nou plan de oare pe semestrul al 2-lea. Corpul didactic ia spre scire și acomodare conclusul amintit. În consecuență conferența și alege o comisiune, care să compună planul din chestiune. Directorul școalei în comitiva sa roagă comitetul ca să lase în vigoare planul actual;

2. s'a hotărît ca — în considerare, că la nici o școală de stat din Ungaria nu se mai țin examene semestrale, că pregătirea pentru examen răpesce timp și astfel împiedecă absolvarea materialului prescris și că comitetul prin delegații sĕi ori-când se poate convinge despre mersul învĕțămêntului — să se roage comitetul, ca să sisteze de ací încolo examenul semestral.

Procesul verbal se ia spre scire. Asupra noului plan de oare comitetul își reservă dreptul a se pronunța, când direcțiunea școalei îl va înainta spre aprobare.

Propunerea corpului didactic referitoare la sistarea examenului dintre semestre se aprobă.

29. (20—1898).

Dr. *Laurențiu Pop*, advocat în Abrud, trimite 100 fl., ce au fost reținuți peste budgetul anului 1898. Presidiul Asociațiunii a confirmat primirea banilor și a însciințat și pe noul director al despărțĕmêntului, Dr. Vasile Preda, advocat în Câmpeni.

Spre scire.

30. (32—1898).

George Şuta, protopop gr. cat. în Moftinul mic, donează „Asociaţiunii“ o acţie dela institutul „Satmăreana“, din interesele căreia doresce să se ajutore bibliotecele poporale.

Donaţiunea se primesce cu mulţămită. Acţia se va transcrie pe numele Asociaţiunii.

31. (37—1898).

Pau Miclea, comerciant în Ozora, cottul Torontal, se roagă a i-se trimite un exemplar din statutele Asociaţiunii, dorind împreună cu mai mulţi alţi inteligenţi a înfiinţa un despărţĕmênt.

Comitetul ia act cu plăcere de scrisoarea dlui Pau Miclea şi cu organisarea despărţĕmêntului încredinţează pe dl Trifon Miclea, protopopul Panciovei.

32. (44—1898).

Dr. *Urban Jarnik,* prof. univ. în Praga, cere a i-se trimite colecţiunea „Transilvaniei“, avênd de ea lipsă la studiile, ce face pentru dicţionarul Academiei române.

Cererii se satisface. Fiind dl Dr. Urban Jarnik membru onorar al Asociaţiunii, se va introduce şi în lista de expediţie a foaiei.

33. (46—1898).

Basiliu Başota, membru fundator, remonstrează cu data 2 Ianuarie a. c. contra conferirii stipendiului de 20 fl. din fundaţiunea „Başota“, întêmplată la 30 Septembre 1897 prin conclusul Nr. 165, şi cere a se escrie un nou concurs.

Pentru conferirea stipendiului din fundaţiunea „Başota“ se va escrie concurs.

34. (47—1898).

Dna *Ana Filepp* n. *Poruţiu* cere din nou cu data 19 Ianuarie a. c. a i-se asemna spre plătire interesele anului 1895 după lăsămêntul George Filepp.

Cererii nu se poate satisface, de oare-ce Asociaţiunea nu dispune nici de fundaţiune nici de interesele ei înainte de finalisarea pertractării lăsămêntului.

35. (48—1898).

Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu, transpune un exemplar *„Memoriul—manuscript al contelui Emeric Mikó despre Români“*, primit dela dl Vincenţiu Babeş pe sama bibliotecei Asociaţiunii.

Manuscriptul se încorporează bibliotecei, iar dlui donator i-se exprimă mulţămită.

36. (53—1898).

S'au vêndut lui *Ilie Bunea* din Mercurea *9 fereşti vechi* cu preţul de 63 fl.

Spre scire.

37. (58—1898).

Direcţiunea şcoalei civile de fete înaintează sub Nr. 11—1898 *procesul verbal* al conferenţei corpului didactic din 22 Ianuarie a. c., în care s'au pertractat diferite curenţii, cari nu reclamă dispoziţii meritorii din partea comitetului central, şi s'a fixat terminul examenului dintre semestre pe 27 Ianuarie a. c.

Spre scire.

38. (62—1898).

Bibliotecarul presentă cu data 29 Ianuarie a. c., *conspectul publicaţiunilor* întrate la biblioteca Asociaţiunii.

Spre scire. Conspectul se va publica în partea oficială a „Transilvaniei".

39. (60—1898).

Vasile Voina, protopop în Braşov, cu data 15 Ianuarie a. c. demisionează din postul de director al despărţemêntului I. (Braşov).

Se ia spre scire. Cu noua organisare a despărţemêntului se încredinţează ca delegat dl Virgil Oniţiu, director gimnasial.

40. (63—1898).

Direcţiunea şcoalei civile de fete înaintează sub Nr. 16—1898 *procesul verbal* al conferenţei corpului didactic dela 27 şi 28 Ianuarie a. c., în care se constată, că examenul semestral privat s'a ţinut în 27 Ianuarie a. c., după programa stabilită. S'au statorit apoi clasificările, al căror conspect după clasă e alăturat la procesul verbal.

Procesul verbal se ia spre scire, de asemenea ţinerea examenului semestral şi clasificările acluse.

41. (64—1898).

Vĕduva *Elena Balteş* cere cu data 29 Ianuarie a. c., ca fiica sa Maria, elevă în clasa I. civilă, să fie dispensată dela solvirea didactrului pe anul şcolar 1897—8. Conferenţa corpului didactic spriginesce cererea aceasta.

Cererea se încuviinţează.

42. (68—1898).

Delegatul comitetului pe lângă școala de fete, Dr. Ilarion Pușcariu, *raportează* cu data 13 Ianuarie a. c. despre starea acestui institut în semestrul prim al anului școlar curent și arată, că în Novembre 1897 a asistat la prelegeri și a visitat internatul în toate părțile sale, apoi constată, că atât întreținerea elevelor în internat, precum și mersul instrucțiunii au fost mulțămitoare. La examenul semestral nu a putut participa, dar a încunosciințat pe dl delegat substitut.

Raportul se ia spre scire.

43. (79—1898).

Grigoriu Maior, redactor al „Gazetei Transilvaniei“, cere cu data 29 Ianuarie a. c., să se dăruiască pentru biblioteca poporală din Brașovul vechiu câte un exemplar sau două din publicațiunile disponibile ale Asociațiunii.

Bibliotecarul este autorisat a trimite numitei biblioteci câte 2 exemplare din: Povești din popor de I. Pop Reteganul, Higiena copilului până la al 7-lea an al etății de S. Stoica și Despre promovarea și protecționarea meseriilor între Români de B. Baiulescu.

44.

S'au anunțat membri noui Dr. *Ioan Marciac*, advocat în Alba-Iulia, Dr. *Vasile Saftu,* paroch în Brașov, și *Comuna bisericească din Jablanița* (prin dl G. Tatucu, paroch).

Dr. Ioan Marciac, Dr. Vaslie Saftu și Comuna bisericească din Jablanița se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

45. (67—1898).

Cassarul despărțemêntului V. (Selište) înaintează taxa de membru pe viață dela Mihail Ittu, silvicultor în Sĕlište.

Spre scire. Dl M. Ittu se va provedé cu diploma.

46. (85—1898).

În unele ḑiare din patrie a apărut următoarea *telegramă:* Sibiiu, 8 Ianuarie (telegr. coresp. nostru). Ședința din urmă a comitetului societății culturale „Astra“ a avut un decurs foarte sgomotos. Aceasta eminentă societate total se abate dela chemarea sa și îi place a se ocupa mai bine cu politica. Mai pe urmă a convocat o adunare la Beiuș, a cărei ținere a fost interḑisă din partea autorității publice, de oare-ce

nu au aflat de lipsă a anunța programa adunării. Această afacere a ajuns acum să se pertracteze în adunarea „Astrei". În legătură cu raportul despre aceasta s'au cetit și scrisorile mai multor profesori gimnasiali din Beiuș, în cari declară, că vor plăti taxele de membri, ca să nu-i molesteze în continuu cu provocări, dar direcția reuniunii nu o aprobă. O parte a membrilor din comitet asemenea a desaprobat, că conducătorii societății contrar direcției adevărate lucră mai mult pe teren politic, decât cultural. În fine totuși au convenit asupra unui proiect de conclus, în care declară, că cu tot eșecul dela Beiuș și pe viitor vor nisui, ca să susțină viu sentimentul național la Românii din cottul Bihorului.

Comitetul central, luând act de acest comunicat ziaristic, constată, că telegrama despre o pretinsă ședință furtunoasă a comitetului asociațiunii dela început până la fine cuprinde numai neadevăruri, că comitetul central, după cum dovedesc procesele verbale publicate în „Transilvania", s'a ținut în totdeauna strict de cadrul statutelor, cari opresc desbateri politice în ședințele Asociațiunii și prin urmare în sînul său nici nu s'au putut iví divergențe de această natură; decide deci a recerca redacțiunile, cari au publicat telegrama de sub întrebare, să dee loc și acestei declarațiuni și își exprimă părerea de rău, că asemene agitațiuni, îndreptate în mod sistematic și fără scrupuli în contra Asociațiunii și a altor instituțiuni culturale românesci, se publică în o parte a presei din patrie fără nici o controlă.

D. u. s.

Dr. **Ilarion Pușcariu** m. p.,
vice-președinte.

Dr. I. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu, în 8 Februarie 1898.

L. Simonescu m. p. **O. Tilea** m. p. **Ios. St. Șuluțiu** m. p.

Nr. 129—1898.

PROCES VERBAL

din ședința extraordinară a comitetului „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", ținută în Sibiiu la 23 Februarie 1897.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, v.-preș. Asociațiunii.

Membrii presenți: P. Cosma, Dr. C. Diaconovich, I. Papiu, Leontin Simonescu, Ios. St. Șuluțiu, On. Tilea, N. Togan, Z. Boiu, I. Crețu.

Secretar: Dr. I. Beu.

47.

Pentru *verificarea* procesului verbal al ședinței de adi

Se designează d-nii: Z. Boiu, P. Cosma și I. Crețu.

48. (128—1899.

Magistratul orașului Sibiiu cu scrisoarea Nr. 7 res. din 20 Februarie a. c. cere răspuns la următoarele întrebări:

a) pe ce bază a mijlocit Asociațiunea stipendiul lui Iuliu Fogarași?

b) mijlocit-a Asociațiunea și alte asemenea ajutoare sau stipendii? și dacă da

c) dela cari societăți din străinătate și pentru cari persoane?

Se va răspunde magistratului

ad *a*) că Asociațiunea nu a *mijlocit*, ci a *conferit* acel stipendiu pe basa unui concurs public din suma de 400 fl., ce i s'a pus la dispoziție din partea societății „Transilvania"; îndreptățirea Asociațiunii de a primí donațiuni se basează pe §. 6 p. 4, iar de a conferí stipendii pe §. 2 al statutelor;

ad *b*) că Asociațiunea peste tot nu a „mijlocit" ajutoare sau stipendii și

ad *c*) că — afară de suma de fl. 400.— anual, donată de societatea „Transilvania" pentru ajutorarea tinerimei române de meseriași, — nu a primit dela nici o altă societate din străinătate ajutoare sau stipendii spre împărțire.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p., vice-președinte. Dr. **I. Beu** m. p. secretar II.

S'a verificat. Sibiiu, în 23 Februarie 1898.

Z. Boiu m. p. **P. Cosma** m. p. **I. Crețu** m. p.

Nr. 62—1898.

CONSEMNAREA

publicațiunilor întrate la biblioteca „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ în semestrul II 1897:

1. Programm des ev. Gymnasiums A. B. in Hermannstadt 1896/7. Hermannstadt, 1897. 2 exemplare donate de prof. R. Briebrecher.

2. Odobescu, A. I., Istoria archeologiei. Bucuresci, 1877.

3. Történelmi és régészeti értesitő. 1875—1896. Temesvár (22 vol.).

4. „Századok“. 1881 Nr. 8—10.; 1882 Nr. 1, 4 și 8.; 1883 Nr. 6, 7 și 8; apoi anii 1885—1894. Budapest, 109 fasc.

5. „Convorbiri literare“. Anul XXVIII. Bucuresci, 1894.

6. „Familia“. 1873, Nr. 16, 18, 34 și 35; 1876. Nr. 42; 1878 Nr. 10; 1881 Nr. 3—14, 16, 18—29, 31, 32, 37, 39, 48, 57, 59, 63, 67, 76—78; 1882 Nr. 31; 1884 Nr. 22 și 39; 1888 Nr. 6, 28, 42 și 46.

7. Clain, S., Propovedanie sau învețături la îngropăciunea oamenilor morți. Ed. I și II. Blaj, 1787 și Sibiiu, 1842 (2 vol.)

8. Maior, P., Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți. Buda, 1809.

9. Maior, P., Didachii, adecă învețături la îngropăciunea pruncilor morți. Buda, 1809.

10. Maior, P., Predice. Partea I—III. Buda, 1810—11. (3 vol.)

11. Francke, Dr. H., Zur Geschichte Trajan's und seiner Zeitgenossen. II. Ausg. Quendlinburg und Leipzig, 1840.

12. „Biserica ortodoxă română“. Anul I. Nr. 8 și 9. Bucuresci, 1875.

13. „Romänische Revue“, I. 4 și II. 12. Budapest, 1885 und Reșița, 1886.

14. Urechiă, V. A., Istoria Românilor. Vol. VIII și IX. Bucuresci 1897.

Cele de sub Nr. 3—14 cumpărate dela Emilian Micu.

15. Programa gimnasiului din Blaj 1896/7. Blaj, 1897. Donată de direcțiune.

16. Programa școalei civile de fete cu internat a Asociațiunii 1896/7. Sibiiu, 1897. Dela direcțiune.

17. „Observatoriul“ 1884. Nr. 22, 45, 72 și 93.

18. Șuluțiu, Al. metrop., Introductio in libros sacros N. Foederis. Manuscris autograf.

19. Șuluțiu, Al. metrop., Tractat istoric (bis.-polit.) Manuscris autograf cu litere cirilice. (Lips. pag. 1—32).

20. Diar stenografic al dietei ardelene din 1863—64 (3 vol.).

21. Protocolul dietei ardelene din 1863—64.

22. Cartea de documente a dietei ardelene din 1863—64.

Cele de sub Nr. 18—22 donate de dl Iosif St. Șuluțiu.

23. Cărpinișan, N., Monografia com. Rĕhău. Sibiiu, 1897; donată de autor.

24. Boletin del Instituto geografico Argentino. Tom. XVIII Nr. 1—6. Buenos Aires, 1897.

25. Panțu, I. C., Curs complet de corespondență comercială. Brașov, 1897 (2 exempl.).

26. „Tribuna“ din 1895.

27. „Gazeta Transilvaniei“ din 1895.

Cele de sub Nr. 25—27 don. de „Albina“.

28. Șuluțiu, Ios. St., Biografia lui Avram Iancu. Sibiiu, 1897; don. de autor.

29. „Predicătoriul săteanului român“, red. de N. F. Negruțiu. Curs I. Gherla, 1875.

30. Budu, T., Îndreptar practic pentru păstorii sufletesci. Gherla, 1883.

31. Cornea, B., Veterinarul de casă. Gherla. 1877.

32. Papiu, I., Cuvêntări bisericesci. Tom. III. Gherla, 1885.

33. „ „ Orientele catolic. Gherla, 1885.

34. „ „ Resultatele filosofiei. Gherla, 1885

35. „ „ Legendariu. Gherla, 1895.

36. „ „ Gramatica limbei române. Partea I—III. Gherla, 1883.

37. „ „ Amicul bun. Gherla, 1882.

38. „ „ Viața după moarte. Ed. II. Gherla, 1897.

39. Sonea, I., Cuvinte de aur. Gherla 1892.

40. Dragoș, Dr. Iul., Vivia sau biserica din Cartagine. Gherla 1877.

41. Arghirobarb, Preotul ca ministru al sacr. penitenției. Gherla, 1895.

42. Arghirobarb, Preotul din Noieni. Gherla, 1894.

43. Schematismus V. Cleri dioecesis Szamosujvariensis, 1896.

44. Catechism mare pentru tinerimea gr. cat. Gherla, 1874.

45. Istoria biblică a test. nou. Ed. III. Gherla, 1894.

46. Istoria biblică a test. vechiu. Ed. IV. Gherla, 1894.

47. Budu, T., Ritual pentru pruncii școlari. Gherla, 1894.

48. Borgovan, V. Gr., I—III carte de aritmetică pentru școalele poporale române. Gherla, 1884.

49. Secuiu, I., Tipicul sf. biserici orientale. Gherla, 1894.

50. Rugăciunea Domnului. Gherla, 1884.

51. Plan de învețământ pentru școalele poporale gr. cat. din diecesa Gherlei, 1877.

52. Anghira mântuirei. Cărticică de rugăciuni și cântări. Gherla, 1892.

53. Arghirobarb, Reflexiuni fugitive la cartea lui Dr. Réthi László: „Az oláh nyelv és nemzet megalakulása“. Gherla, 1897.

54. Criste, V., Predice. Vol. II. Gherla, 1897.

55. Catechismul mic. Ed. XIV. Gherla, 1896.

56. Catechismul de mijloc. Ed. VIII. Gherla, 1896.

57. Abcdariu. Ed. VIII. Gherla, 1896.

Cele de sub Nr. 29—57. don. de direcțiunea tipografiei diecesane din Gherla.

58. „Romänische Revue“ I. 5—6, VII. 11—12 și X. 1—12, don. de Dr. C. Diaconovich.

59. Străjan, M., Manual de bună-cuviință. Ed. II. Craiova, 1895. (2 ex.)

60. „ „ Cestiuni literare. Craiova.

61. „ „ La mormêntul Floricăi Străjan. Craiova, 1892.

62. „ „ Epistolar. Craiova, 1893.

63. „ „ Principii de estetică și poetică. Partea I. și II. Craiova, 1893—96.

Cele de sub Nr. 59—63 don. de autor.

64. Moldovan, Ios., A. B. C. Carte de cetire. Arad, 1897; don. de autor.

65. Barac, I., Halima sau 1001 de nopți. Tom. I. și II. Ed. II. Brașov, 1897.

66. Goldiș, V., Istoria universală. Vol. III. Evul nou. Brașov, 1897.

67. Damaschin, Carte de rugăciuni. Brașov, 1896.

68. Creangă, I., Harap alb. Poveste. Brașov, 1896.

69. Pintea Viteazul. Baladă. Brașov, 1897.

70. Sex Til, Snoave. Brașov, 1897.

Cele de sub Nr. 65—70 don. de Librăria Ciurcu din Brașov.

71. Șematismul ven. cler al archidiecesei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș pe anul 1896. Blaj, 1896.

72. Negruț, I. F, Manual de stilistică. Ed. II. Blaj, 1896.

Cele de sub Nr. 71 și 72 don. de Tipografia sem. din Blaj.

73 Voilean, M. și Bod P., Abcedar maghiar. Partea I. Sibiiu, 1897.

74. Dariu, I., Curs practic de limba maghiară. Sibiiu, 1897.

Cele de sub Nr. 73 și 74 don. de Librăria archidiecesană din Sibiiu.

75. Roșca, I. I., Sacrificiu pentru sacrificiu. Roman. Brașov, 1881.

76. Porumbescu, C. G., Cântec de primavară. Cor viril.

77. „ „ „ Coloane române. Quadrille.

78. Kompánski, E., Tu erai încântătoare. Romanță.

79. „ „ L' Entrainante. Polka-Mazurka.

Cele de sub Nr. 75—79 don. de Librăriă Țeran din Oravița.

80. Fersigan, I., și Farkas, T. I., Gramatica limbei latine, după Schultz Dávid. Gherla, 1896.

81. Pop-Reteganul, I., Bocete. Gherla, 1897.

82. „ „ „ Opșaguri. Gherla, 1897.

83. „ „ „ Starostele. Gherla, 1896.

84. „ „ „ 125 chiuituri. Gherla, 1897.

85. Cătană, G., Păcală și Tăndală. Poveste. Gherla, 1897.

86. Simu, G., Părintele Nicolae. Gherla, 1897.

87. Petrișor, T. V., Geografia și istoria în școala poporală. Gherla. 1891.

88. Calendarul „Aurorei“ pe 1897.

Cele de sub Nr. 80—88 don. de Tipografia „Aurora“ din Gherla.

89. Pletosu, Gr. și Gheţe I., Retorica și carte de cetire pentru cl. VI. gimn. Bistriţa, 1896; don. de autori.

90. Barcianu, S. P., Gramatică germână teoretică-practică. Ed. V. rev. și compl. de Dr. D. P. Barcianu. Sibiiu. 1896.

91. Chestiuni bisericesci. Cum se administrează diecesa Gherlei și a Orăzii mari? Sibiiu, 1896.

92. Nordau, Max, Naţionalitatea. Sibiiu. 1897.

93. „ „ Paradoxe sociologice. Sibiiu. 1897.

94. Fava, R., Chestiunea română în Roma. Sibiiu, 1896.

95. Verne, I., Castelul din Carpaţi. Roman, trad. de Victor Onișor. Sibiiu, 1897.

Cele de sub Nr. 90—95 don. de Soc. „Tipografia“ din Sibiiu.

96. Felix, Dr. I., Raport general asupra igienei publice și asupra serviciului sanitar al regatului României pe 1895. Bucuresci, 1897; don. de autor.

97. Ovidii P. N. Metamorphoses. XII. Aufl. Leipzig, 1888.

98. Grigorovitza, Em., Deutsche Uebersetzungen aus Michail Eminescu. Bucarest, 1892.

99. Programm des ev. Gymnasiums A. B. in Hermannstadt. 1895/6.

Cele de sub Nr. 97—99, don. de Al. Vasilie.

100. „Enciclopedia română“. Fasc. V.; don. de direcţiune.

101. Verein für siebb. Landeskunde, Archiv. XXV. 3 und XXVII. 3. 1897.

102. Verein für siebb. Landeskunde, Jahresbericht, 1896/7.

103. Erdélyi, Dr. Șt., Manual pentru usul necroscopilor comunali. Orăștie, 1897 (2 ex.).

104. Foiţe alese. Orăștie, 1897.

185. Moţa, I., Îmbrăţișaţi negoţul! Disertaţie. Orăștie, 1896.

106. Slavici, I., „Tribuna“ și tribuniștii. Orăștie, 1896.

107. Statutele reuniunii române de înmormêntare din Orăștie. 1897.

Cele de sub Nr. 103—107 don. de Tipografia „Minerva“ din Orăștie.

108. Monografia institutului „Albina“, pe Petra-Petrescu. Sibiiu, 1897; don. de „Albina“ din Sibiiu.

109. Noul călindar de casă pe 1896. Brașov.

110. Petrișor, T. V., Monografia com. Alibunariu. Caransebeș, 1896.

111. Calendariul Românului pe 1896. Caransebeș.

Cele de sub Nr. 110 și 111 don. de Tipografia diecesană din Caransebeș.

112. Călindariul plugarului, pe 1896 și 1897. Brașov.

113. Calendariu pe 1897. Arad.

114. Pipoș, Dr. P., Didactica. Ed. III. Arad, 1896.

115. Protocolul adunării generale a VII. a reuniunii învĕţătorilor din diecesa Aradului, 1897.

Cele de sub Nr. 113—115 don. de Tipografia diecesană din Arad.

116. „Amicul poporului“. Calindariu pe 1897. Sibiiu.

117. Calendariul săteanului pe 1897 Sibiiu.

118. Posnașiul. Calendar umoristic pe 1897. Sibiiu,

119. „Albina Carpaților“. An. I.—IV. lipsind (din an. III. Nr. 4 și 15 până la finea anului). Sibiiu, 1877—1880.

Cele de sub Nr. 116—119 don. de Librăria W. Krafft din Sibiiu.

120. Programa gimnasiului gr. cat. din Beiuș, 1896/7.

121. Programa (I.) școalei civile greco-catolice de fete din Beiuș, 1896/7.

122. Anuarul XXXIII al gimnasiului din Brașov, 1896/7.

123. Programa gimnasiului sup. etc. din Blaj, 1896/7.

124. Programa (XXI.) gimnasiului greco-orient. rom. din Brad, 1896/7.

125. M. t. Akademia, Math. és term. értesitő. XV. 3 és 4. Budapest, 1897.

126. „ „ Értesitő. 91, 92, 94 és 95 füz. Budapest, 1897.

127. „ „ Értekezések a társad. tud. köréből. XII. 2. Budapest, 1897.

128. M. t. Akademia, Emlékbeszédek. IX. 2. Budapest, 1897.

129. „ „ Nyelvtud. közlemények. XXVII 3. Budapest, 1897.

130. „ „ Értekezések anyelv- és széptud. köréből. XVI. 10. Budapest, 1897.

131. M. t. Akademia Almanach 1898-ra. Budapest.

132. Bollettino delle publicazioni italiane. Nr. 265—270, 272—281. Firenze, 1897.

133. Indice la Buletin. Q. — Z.

134. Academia română, 30 ani de domnie ai regelui Carol I. Vol. I. și II. Bucuresci, 1897.

135. Academia română, Anale. Ser. II. tom. XVIII. și XIX. Partea administrativă și desbaterile. Bucuresci, 1896—97.

136. Academia română, Anale. Ser. II. tomul XVIII. Memorii. Bucuresci, 1896.

137. Academia română, Documente priv. la ist. Rom. Vol. X. și Indice la Vol. II. Supl. I. Bucuresci, 1897.

138. Pușcariu, Dr. Il., Documente pentru limbă și istorie. Vol. II. Sibiiu, 1897; don. de autor.

139. Foițe alese. Premiu la „Revista Orăștiei“, 1897.

140. „Economul“, IV. 23. și V. 19. Blaj, 1876 și 1877.

141. „Foaia bis. și școl.“ III. 6 și 9. Blaj, 1889—1890.

142. „Foaia școl.“ V. 8 și 19. Blaj, 1877.

Cele de sub 140—142 don. de Romul Simu.

143. „Rândunica“. I. și II. Sibiiu, 1894 și 1895.

144. „Școala și familia“. II. 11, 13, 22—24, III. 2 și 3. Brașov, 1887—88.

Cele de sub Nr. 143 și 144 don. de Ioan Popovici.

145. „Amicul familiei“ IV. 1—3, 5—16, 18, 20—23, 31 și 32; V. 5, 8—11; VI. 3, 4, 9 și 21. Gherla, 1880—82; cumpĕr. dela Vict. Onișor.

146. Jancsó, B. Dr., A dákó-romanizmus és a magyar kulturpolitika. Budapest, 1893.

147. Jancsó, B. Dr., Szabadságharczunk és a dákó-román törekvések. Budapest, 1895.

148. Jancsó, B. Dr., A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota. I. köt. Budapest, 1896; don. de autor.

149. Diaconovich, Dr. C., George Barițiu. Foi comemor. Sibiiu, 1892. don. de autor.

150. Filipesc N., Cătră un nou ideal. Bucuresci, 1897; don. de autor.

151. Hango, Gavr., Un vis. Narațiune. Sibiiu, 1897; don. de autor.

152. Ilie Dinurseni, Alexandru Roman. Sibiiu, 1897; don de autor.

153. Calendariul „Unirii“. An. II. 1898. Blaj.

154. Simu, R., Cartea stuparilor săteni. Sibiiu, 1897

155. Raportul comitetului centr. al „Reuniunii rom. agric. din cott. Sibiiului“ pe 1896. Sibiiu, 1897.

Cele de sub Nr. 154 și 155 don. de Reuniunea agricolă.

156. Robin, F., și Staicovici, Chr. D., Statistica română. Bucuresci, 1897. don. de autori.

157. Onițiu, V., De toate. Schițe și novele. Brașov, 1897; don. de autor.

158. Asboth. O., Az oláh nyelvbe átment magyar szók. Budapest, 1897; don. de autor.

159. Petrik, G., Bibliografia Hungariae, IV. 2. Budapest, 1897; cumpĕr.

160. Almanachul „României june“. Viena, 1883.

161. Assaki, G., Laboratorul de clinică chirurgicală. Conferințe. Vol. I. Bucuresci, 1887.

162. Assaki G., Archives roumaines de médicine et de chirurgie. I. 1—6. și II. 1 Paris, 1887—89.

163. Baboeanu, N. S., Recidiva în materie penală. Bucuresci, 1881.

164. Baginsky, Dr. A., Handbuch der Schul-Hygiene. Berlin, 1877.

165. Baron, Dr. P., Zur Chininbehandlung des Keuchhustens. Berlin.

166. Bianu, V., Igiena orașului Bucuresci. Tesă pentru doctorat în medicină. Bucuresci, 1881.

167. Bianu, V., Spitalul județului Buzĕu. Dare de seamă pe 1895. Bucuresci, 1896.

168. Boleman, Dr. Ist., Magyar gyógyfürdők és ásványvizek. Budapest, 1892.

169. Statutele casinei rom. din Brașov, 1879.

170. Actul de fund. al școalelor rom. din Brașov, 1882.

171. Răpirea Bucovinei. Bucuresci, 1875.

172. Chotzen, Dr. M., Alumnol. Berlin, 1892.
173. Cioran Dr. P., Hernia cruralis dextra incarcerata. Wien, 1897.
174. Clar, Dr. F., Leopold Auenbrugger. Graz, 1867.
175. „ „ Zur Gesundheitspflege von Graz, 1869.
176. Coën, Dr. R., Die ansteckenden Krankheiten. Wien, 1877.
177. Cohn, Dr. M., Die Behandlung der Lungentuberkulose mittels Ichthyol. Leipzig, 1896.
178. Comelli, Dr. A., Ein Beitrag zur Kenntniss der querverengten Becken. Triest, 1875.
179. Verordnung bezüglich der Erlangung des Doctorates an den weltlichen Facultäten der Universitäten. Wien. 1872.
180. Fabritius, Dr. A., Fortschritte auf dem Gebiete de Medizin, Kronstadt, 1885.
181. Fischer, G., A Hessing-készülékek szerkezete és alkalmazása. Budapest, 1893.
182. Fotino, Dr. A., Communication sur le service sanitaire de l'armée roumaine, 1891.
183. 30. und 31. Rechenschafts-Bericht über die Verwaltung des Anna-Kinder-Spitals in Graz, 1874 und 1875.
184. Notizen über den Unterstützungs-Verein in Graz, 1875.
185. Gross, Iul., Druckwerke aus dem Reformationszeitalter. Kronstadt, 1883.
186. Gusbeth, Dr. E., Zur Geschichte der Sanitäts-Verhältnisse in Kronstadt, 1884.
187. Gruber, Dr. Jos., Über die normalen Spannungsverhältnisse des menschl. Trommelfells. Berlin, 1877.
188. Gruber Dr. Jos., Zur Diagnostik der Anomalien im Leitungsapparate des Gehörorgans. Wien, 1877.
189. „ „ „ Bemerkungen über das künstliche Trommelfell. Pest, 1877.
190. Heinz, Dr. R., Das Anwendungsgebiet des Dermatols. Berlin, 1892.
191. Heinz, Dr. R., und Liebrecht, Dr. A., Alumnol. Berlin, 1892.
192. Heitzmann, Dr. J., Compendium der chirurgischen Instrumenten-, Verband- und Operationslehre. Wien, 1874.
193. Heitzmann, Dr. J., u. C., Compendium der chirurgischen Pathologie und Therapie. 4. Aufl. Wien, 1875.
194. Hirt, Dr. L., System der Gesundheitspflege. II. Aufl. Breslau, 1880.
195. Hirzel, C., Praktische franz. Grammatik. XIV. Aufl. Aarau, 1844.
196. Hoeber, Dr. F., Gesundheitslehre für das Volk. Wien, 1880.
197. Hunfalvy, P., Die Ungarn oder Magyaren. Wien-Teschen, 1881.
198. Zur Aetiologie der Infektionskrankheiten I. und II. Hälfte. München, 1881.

199. Höck, Dr. H., Die Anwendung und Erfolge der Dr. Lahmann'schen vegetabilen Milch. Wien und Klagenfurt.

200. Instrucție pentru representanța sf. biserici rom. neunite din Brașov (Bolgárszeg), 1843.

201. Jilek, Dr. A. Ritter v., Über das Verhalten des Malariafiebers in Pola. Wien, 1881.

202. Klein, Dr. S., Lehrbuch der Augenheilkunde. Wien, 1879.

203. Krafft-Ebing, Dr. R. v., Lehrbuch der gerichtlichen Psychopathologie. Stuttgart, 1875.

204. Kraus, Dr. B., Compendium der neueren medicinischen Wissenschaften. Wien, 1875.

205. Kraus, Dr. L. G., Compendium der speciellen Pathologie und Therapie. Wien-Leipzig, 1873.

206. Macher, Dr. M., Das Anna-Kinder-Spital in Graz, 1873.

207. Medicul familiei, de Dr. Alexandru X. Bucuresci.

208. Memorandul subșternut dietei ung. de Românii Brașoveni dela biserica sf. Treimi în 1871. Pesta, 1874.

209. Meyr, Dr. J., Compendium der Augenheilkunde, III. Aufl. Wien, 1871.

210. Neugeboren, F., Zur Geschichte des Zubaues zum bürgerl. Krankenhause in Kronstadt, 1885.

211. Philippi, Fr., Geschichte des Kronstädter Männer-Gesangvereines. Kronstadt, 1884.

212. Pinoff, Dr. F., Handbuch der Hydrotherapie. Leipzig, 1879.

213. Pradt, Europa in seinen Verhältnissen zu Griechenland. Leipzig, 1827.

214. Ranke, J., Grundzüge der Physiologie des Menschen, II. Aufl. Leipzig, 1872.

215. Respuns la anticritica broșurei anonime asupra celor 2 congrese naționali-bis. din 1873 și 1874. Sibiiu, 1881.

216. Rittmann, Dr. Al., Die Cultur-Krankheiten der Völker. Brünn, 1867.

217. Rokitansky. Zum Besten eines Reisestipendiums für einen Doktoranden der Medizin. Wien, 1874.

218. Roth, Dr. A., Hessings Heilmethode. Budapest, 1889.

219. Schauenstein, Dr. A., Handbuch der öffentlicen Gesundheitspflege in Österreich. Wien, 1863.

220. Schauenstein, Dr. A , Lehrbuch der gerichtlichen Medizin. II. Aufl. Wien, 1875.

221. Schuller, Joh. K., Aus der Walachei. III. Aufl. Hermannstadt, 1852.

222. Schwarz, Dr S., Prophylaxis und Therapie der Diphtheritis. Wien, 1895.

223. Hand- und Reisekarte von Siebenbürgen. Wien, 1885.

224. Schematisches Verzeichniss der Todesursachen. Graz.

225. Slavici, I., Die Rumänen in Ungarn, Siebenbürgen und der Bucowina. Wien und Teschen, 1881.

226. Socor, Dr. G., Ospitalul St. Spiridon. Statistică şi observaţiuni clinice. Iaşi, 1890.

227. Socor, Dr. G., Ochire asupra activităţii secţiei oftalmologice a Spitalului sf. Spiridon din Iaşi, 1893.

228. Socor, Dr. G., Analele casei spitalelor şi ospiciilor St Spiridon din Iaşi. An. I. şi II. Iaşi, 1893—95.

229. Sporschil, Joh.. Wanderungen durch sächs. Schweiz. Leipzig.

230. Mittheilungen des Vereines der Aerzte in Steiermark. 1874—75 Graz, 1875.

231. Süersen, Dr. W., Anleitung zur Pflege der Zähne und des Mundes. Kronstadt, 1886.

232. Tageblatt der 48. Versammlung deutscher Naturforscher und Aerzte in Graz, 1875.

233. Tanneur, Dr. M., Tuberculose pulmonaire. Paris, 1896.

234. Trauschenfels, E. v., Rechenschafts-Bericht. Kronstadt, 1878.

235. Donaugebiet und die europ. Türkei. Kriegskarte, 1877.

236. Varrentrapp, Dr. G., Grundzüge der Schulbauten-Hygiene zunächst in Städten, 1875.

237. Das Gesetz über das Vereinsrecht vom 15. November 1867 für Böhmen etc. Prag, 1868.

238. Vierordt, Dr. O., Ueber den klinischen Werth des Tannalbin. Berlin, 1896.

239. Virchow, R., Handbuch der speciellen Pathologie und Therapie. I.—VI. Bd. Erlangen, 1854—76 (11 vol.).

240. Vogel, Dr. A., Lehrbuch der Kinderkrankheiten. VII. Aufl. Stuttgart, 1876.

241. Woldrich, Dr. J. N., Leitfaden der Somatologie des Menschen. IV. Aufl.. Wien, 1880.

242. Zamphirolu, G. Al., Franciada. Cântul II. Bucuresci, 1871.

243. „Spitalul". Revista medicală. An. IV.—XVII. Bucuresci, 1884—97 (Lipsesce din an. VIII. Nr. 1., din XIV. Nr. 4, din XVI. Nr. 3 şi din XVII. 6, 18, 20 şi 21).

244. Wiener medizinische Blätter. Jahrg. I.—XX. (Lipsesce din an. I. Nr. 1, din X. Nr. 26, din XIX. Nr. 4, 20 şi 29). Wien, 1878—97.

245. Prager medizinische Wochenschrift. XX. (10—52), XXI. şi XXII. Prag, 1895—97.

246. Allgem. Wiener medizinische Zeitung. Jahrg. XXIII—XXV. Wien, 1878—80. (Lips. din an. XXIII. Nr. 1 şi 4—13).

247. Der Feldarzt. Wien, 1878—80. (Lips. din 1878 Nr. 2—5. şi 11, şi din 1879 Nr. 8).

Cele de sub Nr. curent 160—247 don. de dl Dr. Petru Cioran.

248. „Luminătorul". An. VI. 1885. Nr. 112—142; VII. compl., VIII. Nr. 1—4 şi 9; XI. Nr. 19, 26—89; XII. şi XIII. (compl.)

249. „Gazeta Transilvaniei". 1893 ,Nr. 46; 1895 Nr. 74 şi 78; 1896. Nr. 50, 181, 276 şi 285.

250. „Tribuna". 1889. Nr. 247 şi 1893 Nr. 176, 217, 234, 243, 257, 260—271.

Cele de sub Nr. 248—250 donate de Petru Manciu, croitor în Oraviţa.

251. „Tribuna" An. I. (lips. Nr. 11, 90, 108, 119, 140—145, 197 şi 199) II. (lips. Nr. 12, 62, 101—103, 172, 283, 286, 290, 292, 294, 295, 297 şi 298); III. (lips. Nr. 2, 150, 219 şi 266).

252 „Albina". An. X. Nr. 25, 29, 40, 44, 45, 47, 53, 59—82.

Cele de sub Nr. 251 şi 252 don. de Ioachim Muntean, preot în Gurarîului.

253. „Tribuna". An. VIII. Nr. 218, 277, 282, 283 şi 284; IX. 1—4, 6—243, 245—284, 286—292; X. 101—168, 170—200; XI. 2—51, 53—127, 129—145, 156—191, 193—233; XII. 208—219, 221—291.

254 „Observatoriul". An. II. 101—104; III. 1—45, 50—57, 59—66, 68—78; IV. 9—15, 17, 19 şi 20.

Cele de sub Nr. 253 şi 254 dela Iosif Lita, preot în Iclod.

255. Bartoli, P. S., Colonna Traiana. Roma; don. de Leandro Donola din Bucuresci, prin George Cârţan.

Din publicaţiunile periodice actuale au întrat la biblioteca „Asociaţiunii" în 1897 următoarele:

a) „Archiva". An. VIII. Iaşi, 1897 (lips. Nr. 1 şi 2).
b) „Biserica şi Şcoala". An. XXI. Arad, 1897. (lips. Nr. 10, 33—35, 37—44 şi 46—48).
c) „Controla". An. III. Timişoara, 1897. (compl.)
d) „Convorbiri literare". An. XXX. Bucuresci, 1897. (lips. Nr. 11).
e) „Drapelul". An. I. Bucuresci, 1897 (lips. Nr. 164).
f) „Dreptatea". An. IV. Timişoara, 1897 (lips. Nr. 282).
g) „Economia naţională". An. XXI. (1—16). Bucuresci, 1897.
h) „Familia". An. XXXIII. Oradea-mare, 1897 (compl.).
i) „Foaia diecesană". An. XII. Caransebes, 1897 (compl.).
j) „Foaia literară". An. I. Oradea-mare, 1897 (compl.).
l) „Foaia pedagogică". An. I. Sibiiu, 1897 (2 ex. compl.).
m) „Foaia poporului". An. V. Sibiiu, 1897. (lips. Nr. 16, 44 şi 46).
n) „Gazeta Transilvaniei". An. LX. Braşov, 1897 (compl.).
o) „Patria". An. I. Cernăuţ, 1897 (compl.).
p) „Poporul". An. IV. Budapesta, 1897 (compl.).
r) „Revista Orăştiei". An. II şi III. Orăştie, 1896 şi 1897, (lips. din an. II. Nr. 37).
s) „Tageblatt". An. XXIV. Sibiiu, 1897 (compl.)
t) „Telegraful român". An. XLV. Sibiiu, 1897 (compl.).

u) „Tribuna“. An. XIV. Sibiiu, 1897. (compl.).
v) „Tribuna poporului“. An. I. Arad, 1897 (lips. Nr. 132).
x) „Unirea“. An. VII. Blaj, 1897. (complet).
y) „Vulturul“. An. VI. (28—52). Oradea-mare, 1897.

Sibiiu, 15 Ianuarie, 1898.

Nicolae Togan m. p.,
bibliotecar.

Nr. 61—1898,

CONSPECTUL MEMBRILOR

cari şi-au achitat taxele în semestrul II, 1897.

Membri fundatori:

Ioan M. Moldovan, Blaj 200 fl.; Teodor Pop, Baia de Criş 200 fl.

Membri pe viaţă:

„Fortuna“, institut de credit şi economii în Rodna-veche 50 fl.; Dr. Basiliu Preda, Câmpeni, 101 fl.; „Doina“ societate pe acţii, Câmpeni, 101 fl.; Constantin Cotişel, Certegea, 101 fl.: Dr. A. Mangiuca, Oraviţa, (rata III) 25 fl.

Membri ordinari:

Pro 1895/6: Ionuţ Stefanescu, Cugir 10 fl.

Pro 1895—1897 Ioan Avram, Holbac 15 fl.

Pro 1896 câte 5 fl.: Dr. Vasile Hossu, Blaj; Iosif Lita, Iclod; Ioan Muntean, Cugir; Nicolae Olariu, Cugir; George Bogdanescu, Romos; Ilie Popovici, Sibişel; Procopiu Herlea, Cugir; Avram Mihailă, Romoşel; Nicolae Popovici, Cib; Gavrilă Pop, Feleac; Valeriu Pop, Săcel; Mihail Brătean, Orosz-Idecs; Nicolau Bedea, Mihaleni; Petru Şinca, Bişcaria.

Pro 1896 câte 6 fl.: Augustin Berian, forestier, Cugir; Nicolae Micu, Cugir; Ioan Vulcu, Orăştie.

Pro 1896/7 câte 10 fl.: Nicolae Macarie, Vinerea; Nicolae Furdui, Vinerea; Nicolau Ivan, Sibiiu; Constantin Costin, Brad; Dumitru Z. Muntean, Braşov; George Comaniciu, Veneţia inferioară; Pavel Beşa, Borgo-Prund; George Cosma, Roşia; George Bocaniciu, Roşia.

Pro 1897 câte 5 fl.: Văduva Ioan Şandru, Sighişoara, Zacharia Tatar, Elisabetopole; Dionisiu Nistor, Arapatak; Petru Calciunariu, Orşova; Dr. Ilie Beu, Sibiiu; Dr. Petru Mladin, Prebul; Adam Cristea, Orăştie; George Şuta, Kis-Majtény; Ioan Laslo, Cluj; Elia Câmpean, Gyó-Várhegy; Constantin Olariu, Cugir; Mateiu Popp de Grid, M. Oşorheiu; Damaschin Medrea, Iltyó; Teodor Seracin, Caransebeş; Nicolau Nestor, Haţeg; Ioan Muntean, Haţeg; Dr. Gavrilă Suciu, Haţeg; „Haţegana“ institut de credit şi economii, Haţeg; Paul Oltean, Haţeg; George Spornic, Cohalm; Ioan Grancea, Jibert; Ioan Bercan, Merchiaşa; Ioan Bârsan, Bogata Olt.; Nicolau Mircea, Cohalm; George Repede, Homorod; Ioan

Brotea, Mátéfalva; Ioan Buzea, Cohalm; Ioan Bănuțiu, Cohalm; Ioan Popa, advocat, Sibiiu; Ioan Petrașcu, Sibiiu; Elena Petrașcu, Sibiiu; Gavril Hango, Sibiiu; Bartolomeiu Baiulescu, Brașov; Mihaiu Albon, Ioan Bereș, Nicolau Bobeș, Dr. George Ilea, Dr. Aurel Isac, Basiliu Podoabă, Emeric Pop, Nicolau Rațiu, Tuliu Roșescu, toți din Cluj; Ioan Pop, Morlaca; Pantaleon Lucuța, L. Simonescu, din Sibiiu; Ioan Savanyu, Satmar; Dr. G. Dobrin, Lugoș; Dr. Nicolau Popovici, Vêrșeț; Ioan Dregan, Dr. Pompiliu Isac, Ioan Bojița, Avram David, Samuil Roșu, Zevedeiu Mureșan, Rafila Onițiu, Sergiu Medean, Ioan Paraschiv, Dr. Ioan Elekes, Constantin Crețoescu, toți din Sebeșul săsesc; Carolina Crețariu, Vingard; Ioan Oncescu, Rehău; „Comuna politică“ Rehău; Vasilie Aldea, Lancrem; „Comuna politică“ Lancrem; Toma Barbu, Șugag; Ioan M. Vulcu, Pianul sup.; Ioan Petran, Cluj; Ioan Albon, Doștat; Daniil de Tamaș, Deag; Nicolae Todoran, Cetatea de baltă; Emil Pop, Bobohalma; Vasile Muntenescu, Boziaș; Simion Căluțiu, Dicio-Sân-Mărtin; Dr. Liviu de Lemeny, Sibiiu; Nicolae Hențu, Ioan Chirca, Constantin Herța, Dr. Nicolae Calefariu, Dumitru Banciu, din Săliște; Dionisiu Juga, Rod; Ioan Bunea, Cacova; Avram Acilenescu, Galeș; Aurel Decei, Sibiel; Ioan Ivan, Ioachim Muntean, Ioan Manta, „Biserica gr. or.“, Ilie Măcelariu, toți din Gurarîului; Valeriu Milea, Tilișca; Ioan Măcelariu, Sibiiu; „Comuna politică“ Apoldul mic; Ioan Juga, Sângătin; Petru Juga sen., Ioan Iosof, Ilie Floaș, Vasile Juga toți din Tilișca; Ilie Topârcean, Apoldul mic; Dr. Alexandru Ceușan, Reghin; Demetriu Lupu, Görgény-Hodák; Petru Ciobotar, Magyar-Régen; Iosif Popescu, Sever Barbu, Eugenia Barbu, Petru Uilăcan, toți din Reghin; Leon Popescu, Petru Neagoș din Déda; Ioan Racoțan, Görgény-Libanfalva; Alexandru Têrnovean, Görgény-Hodak; Valeria Colbasi, Spring; Eugenia Vecerdea, Sibiiu; Dr. C. Diaconovich, Sibiiu; Vasile Hossu, Mureș-Oșorheiu; Ioan Bêrsan, Maros-Sz.-Király; Maximilian Codarcea, Mező-Pagocsa; Alexandru Bărbulescu, Bala; Filip Pop, Mező-Bánd; Stefan Tămaș, Mező-Bánd; Ioan Pantea, Ioan Manu, toți din Mező-Rücs; Ioachim Huza, Bala; Paul Tanco, Iosif Mihailaș, Vasile Petri, Anton Precup, Dr. Ioan Pop, Dr. Const. Moisil, Dr. Alexiu Larionesi, Alexandru Halița, Silviu Bolfa toți din Năsăud; Ioan Marc, Oláh-Sz.-György; Ioan Iosip, Gerasim Domide din Rodna veche; Dr. Gavrilă Tripon, Bistrița; Lazar Avram, Maier; Mihaiu Domide, Oláh-Sz. György; Petru Nuticu, Ioan Ciurdărean din Lușca; Nicolau Cionca, Sângeorgiu; „Vlădeasa“, institut de credit și economii, Huedin, cu donațiune; Dumitru Chișerean, Făgăraș; Valeriu P. Comșa, Copăcel; „Olteana“, inst. de credit și economii, Vistea de jos; Basiliu Rațiu, Făgăraș; „Unirea“, institut de credit și economii, Vad; Vasile Dămian, Ioan Russu, George Bogdan, Ioan Stanciu, Dr. Pavel Oprișa, Ioan Cutean, Ioan Gherman, Gerasim Candrea, George Părău, Petru Rimbaș, Maria Cristea, toți din Brad; Dr. Cornel Moldovan, George Moldovan, Demetriu Moldovan, Georgiu Dregan, Lazar Perian toți din Băița; Alexandru Draia, Criscior;

Nicolae Pop, Ormindea; Ioachim Comșa, Zdrapți; George Vlassa, Miskolcz, Ioan Lazariciu, Ioan Simionaș, Alexandru Moldovan s., Alexandru Moldovan jun., „Hunedoara“ însoțire, Dr. Alexandru Hossu-Longin, Aurelia Hossu-Longin născ. Petco, Francisc Hossu-Longin, Elena Hossu-Longin născ. Pop, toți din Deva; Avram P. Pecurariu, Ilia mureșană; Avram S. Păcurar, Dobra; Dr. I. Olariu, Caransebeș; Nicolau Racoța, Șeica mare; Ioana Racoța, Șeica mare; Stefan Pop, Mihalț; Alexandru Suciu, Mediaș; Ioan Baciu, Șiola; Iosif Lita, Iclod; Ioan Nartea, Șeica mare; Nicolae Maneguț, Oșorheiu; Vincențiu Nemeș, Sămărtinul sărat; Ioan Moldovan, Mediaș; Dr. Em. Doctor, Viena; Mihail Strajan, Tiur; Onisim Bontoiu, Brașov; Romul Mircea, Dionisiu Roman, Victor Muntean, Dr. Ioan Ivan, Atanasiu Popovici, Filon Necșa toți din Mediaș; Nicolau Oancea, Brașov; Petru Tissu, Panciova; Dr. George Miclea, Alibunar; Vasile Stoian, Ațel; Atanasiu Cimponeriu, Budapesta; Pompeiu Piso, Săcărîmb; Nicolae Cristea, Sibiiu; Ioan Urzicean, Gyergyo-Békás; Alexandru Precup, Gyergyo-Békás; Dr. Ioan David, Brașov; Ioan Ch. Dragomir, Năprad; Alexandru Velican, Alba-Iulia; Ioan Madincea, Lugoș; Andreiu Liviu, Lugoș; Ioan V. Russu, Sibiiu; Ariton Popa, Bucium-Șasa; Dr. Stefan Banfi, Bucium; Nicolae David, Bucium; Aviron Macaveiu, Bucium-Șasa; George Stinghe, Nicolae G. Furnica, toți din Brașov; Dimitrie Moldovan, Sighișoara; Zacharia Ganea, Ferihaz; Alexandru Lazurian, Abrud; Dr. Demetriu Radu, Lugoș; Ioan Radu, Ujfaleu; Bucur Popovici, Stefan Șelariu toți din Hațeg; Romul Raca, Băuțar; George Andron, Ugra; „Corvineana“, Hunedoara; Iacob Popescu, Lugoș; Dr. Iancu Mețan, Nicolae Cintea, Ioan Dan, Ioan Strevoiu, Ioan Gărniță, Nistor Podariu toți din Zernești; Dr. Eugen Mețian, Brașov; Ioan cav. de Pușcariu, Bran-Sohodol; Dr. Nicolae Mănoiu, Bran-Șimon; Ioan Vodă, Almásmező; Nicolae Grozea, Beniamin Clococean toți din Tohanul vechiu; Axente Moșoiu, Bran-Poarta; Iosif Runcean, Măgura; Nicolae Popovici, Bran; Leonte Pușcariu, Bran-Sohodol; Alexe Chițiu, Poarta; George Cârlan, Țințari; Florian Porcius, Rodna veche; George Lupu, Roșia; Petru Macaveiu, Abrud; Romul Furdui, Câmpeni; Dr. Laurențiu Pop, Alexandru Ciura, Silviu Lazar, Samuil David toți din Abrud; Dr. Zosim Chirtop, Câmpeni; Iosif Gomboș, Vidra de sus; Carol Henzel, Roșia; Alexandru Macaveiu, Bucium-Șasa; Ioan Maior, Roșia; Vasile Chirtop, Câmpeni; Romul Marcu, Bistra; Iuliu Porutiu, Câmpeni; Alexandru Darabant, Bistra; Iosif Ciura, Bucium-Șasa; Alexandru Papiu, Bistra; Vasile Moga, Mureș-Ludoș; Iacob Zorca, Vlădeni; „Poiana mărului“ comuna politică; Dr. Nicolae Șerban, Dr. Nicolae Motoc, Dr. Andreiu Micu, Iuliu Dan, Ioan Cintea toți din Făgăraș; George Pralea, Breaza; Dumitru Bulicrea, Porumbacul de jos; Gerasim Grama, Rîușor; Maximilian Recean, Vaida-Recea; Ioan Dejenariu, Făgăraș; Nicolae Borzea, Vistea de jos; Dr. Pompeiu Gherman, Șercaia; George Vas, Voila; Stefan Radic, Petroșeni; Nicolau Petru, Görgény-Sz.-Imre; Virgil Onițiu, Brașov; Ioan Scurtu, Făgăraș; Cornel Aiser, Ioan Bădilă, Letiția Bo-

loga, Maria Cosma, Dr. Elie Cristea, Dimitrie Cunțan, Maria Cioban, George Dima, Victoria Joandrea, Dr. Elie Dăian, Ilie Moga, Ioan Mafteiu, Eugenia Iovescu, Nicolae Penciu, Stefan Stroia, Dr. Petru Șpan, Dr. Ioan Stroia, Nicolae Șuluțiu, Nicolau Togan, Mateiu Voilean, Ioan Vătășan, toți din Sibiiu; Ioan G. Bozdog, Eronim Spornic toți din Vestem; Teofil Dragomir, Lupoaia; Simion Micu, George Filip, Mateiu Nicola, Ioan Cirlea, Florian Rusan, toți din Alba-Iulia; Anton Pop, Bucerdea Vinoasă; Stefan Crișan, Teuș.

Pro 1897 câte 6 fl.: Maria B. Suciu n. Susman, Sălăușul infer.; Nicolau Căciulă, Alexandru Filip, Augustin Giurgiu, toți din Cluj; Ioan Luca, Calata mare; Ioan Lehene, Dretea; Dr. Aurel Marincaș, Mihaiu Marincaș, toți din B.-Huedin; Alexandru Sava, Bedeciu; Iosif Stănescu, Gy.-Oșorheiu; George Opriță, Sebeșul săsesc; Dimitrie Munthiu, Reciu; Andreiu Pop, M.-Oșorheiu; Vasilie Salteleski, Bárdos; Ioan Constantin, Ilva mare; Virgil Sotropa, Năseud; Stefan Utalia, Sângiorgiu; Dr. Valeriu Rusu, Năseud; Constantin Pop, Baia de Criș; Ladislau Oltean, Romul Anucuța, Adam Leșnican, George Oprean, Dr. Laurențiu Petric, Iosif Petrovici, Iosif Cristea, Nicolae Herbay, George Herbay, Aron Muntean, toți din Dobra; Ioan Petrovici, Lăpugiul de sus; Petru Hădan, Rădulești; Florian Budiu, Zam; Alexandru Petrovici, Zam; Nicolae Gostae, Lăpușnic; Ioan Sêrb, Roșcani; Simion Dragomir, Gurasada; Filip Docolin, Micăsasa; Ioanichie Neagoe, Petrovoselo; „Steaua“ institut de credit și economii, Petrovoselo; Dr. Iuliu Grecu, Reșinari; „Concordia“, institut de credit și economii, Uzdin; Ioan Ionică, Zernești; Nicolau Cotișel, Certegea; Ioan Todea, Albac; Dr. Alexandru Șuluțiu, Câmpeni; Ioan Nicola, Arada; Ioan Dobre, Teodosie Pușcariu, George Guiman, toți din Poiana-Mărului; Dr. Ioan Șenchea, Făgăraș; George Zegan, Sofron Prună, Biserica gr. cat., Ioan Petrișor, Vartolomeiu Visoli, toți din Vaida-Recea; Aron de Popa-Radu; Ioan Peia, toți din Făgăraș; Friedrich Schneider, Șercaia; Ioan Anghel Alba-Iulia.

Pro 1896/7. fl. 7.: Petru T. Ille, H. Györtelek.

Pro 1897 fl. 2.50: Vasile Boneu, Brad.

Pro 1898 câte 5 fl.: Dr. Ilie Beu, Sibiiu; Simion Horvat, Deva; David Radeș, Cenade; Iosif Lita, Iclod; Victor Onișor, Zagra; George Vas, Voila.

Ilie Floaș, Tilișca 1 fl. pentru diplomă.

Sibiiu, 31 Decembre, 1897.

Leontin Simonescu m. p.,
cassar.

Redactor: Dr. C. Diaconovich. Tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 152—1898.

PROCES VERBAL

din 3 Martie n. 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, vice-preș.

Membrii presenți: Zaharia Boiu, P. Cosma, Dr. C. Diaconovich, I. Papiu, L. Simonescu, Iosif. St. Șuluțiu, Onoriu Tilea, N. Togan.

Notar: Dr. Il. Beu, Secretar II.

49.

Pentru *verificarea* procesului verbal al ședinței de adi

Se designează dnii: I. Papiu, L. Simonescu și Ios. St. Șuluțiu.

50. (136—1898).

Advocatul Carol Sam. Borger, ca representant al firmei ***Sam. Wagner,*** care a îndeplinit unele renovații la casele Asociațiunii, recearcă comitetul central, ca să licuideze o pretensiune a aceleia de 55 fl. v. a., căci altfel va trebui să împrocesueze Asociațiunea.

Dlui C. S. Borger i-se rĕspunde, că pretensiunea firmei Sam. Wagner se referă la niște lucrări, cari în realitate nici nu s'au făcut, de oare-ce nu era necesitate; la colaudare, ce e drept, s'a trecut aceasta cu vederea, dar ulterior s'a constatat greșala. Firmei îi mai compet fl. 16, pe cari îi poate ridica în tot momentul.

51. (144—1898).

De oare-ce *diplomele* tipărite cu titlul vechiu al Asociațiunii nu mai corĕspund statutelor modificate,

Se decide a se comanda un nou clișeu pentru titlul Asociațiunii; cu executarea se autorisează biroul societății.

52. (360—1897).

Dl ***Virgil Oniția,*** director gimnasial în Brașov, cu data 20 Iulie 1897 și cu provocare la apelul pentru completarea colecțiunii de ḑiare și reviste a Asociațiunii, ofere în acest scop „Tribuna“ anii I.—IV, legată în 8 volume, cu prețul de 40 fl.

Ofertul dlui V. Oniția se primesce.

53. (561—1897).

Dl *Filip Docolin*, preot în Micăsasa, ofere cu data 19 Septembre 1897 spre cumpărare „Observatorul“ complet pe anii I—VII., legat în 2 volume mari, pe preţul de 56 fl.

Se decide a reflecta la ofertul dlui F. Docolin, dacă va reduce preţul colecţiunii la 40 fl.; anul I. şi VII şi-i poate eventual reţiné.

54. (402—1897).

Dl *Macedon Maniu*, învĕţător pens. în Zagra, cu data 20 Iulie 1897 ofere spre cumpĕrare 3 ani din „Amicul Familiei“ şi 8 ani din „Observatorul“, dintre cari unii necompleţi.

Se decide a se cumpĕra anul II. din „Amicul Familiei“ pe preţul de 3 fl.

55. (100—1898).

Dl *Emilian Micu*, preot în Ohaba sêrbească, ofere cu data 3 Februarie 1898 spre cumpĕrare mai multe reviste şi cărţi.

De astădată nu se poate reflecta la ofertul dlui Emilian Micu.

56. (134—1898).

Dl *Ioachim Muntean*, paroch gr. or. în Gurarîului, trimite pentru biblioteca Asociaţiunii: 1. „Tribuna“, an. IV. 1887 (lipsind Nrii. 74, 248 şi 296); an. V. 1888 (lipsind Nrii 119—123, 195, 197—199 şi 201); an. VI. 1889 (lipsind Nrii 1—98, 100—116, 118—132, 134 şi 136—246); din an. VII. 1890 Nrii 1—13, 67, 113 şi 201; din an. VIII. 1891 Nrii: 36, 196, 218, 277, 282—284 şi 286; apoi an. IX. 1891 (complet), an. X. 1892 (complet); an. XI. 1893 (lipsind Nrii 272 şi cei următori; şi an. XII 1894 (complet). 2. Nrii 5 şi 6 şi „Meseriaşul român“, an. II-lea. 3. „Foişoara Telegrafului român“ din 1877 (complet). 4. „Convorbiri literare“ an. XVI. Nrii 1—9 şi an. XVIII. Nrii 11 şi 12. 5. „Albina“, an. X. Nri 1—24. 6. Conscripţia poporului din Gurarîului efectuită în 1785, 3 tomuri aproape complete. 7. Monografia comunei Gurarîului de I. Muntean.

Spre scire cu mulţămită.

57. (72—1898).

Direcţiunea despărţĕmêntului IX (Orăştie) înaintează cu data 31 Ianuarie 1898 *procesul verbal al adunării generale cercuale* ţinută în Turdaş la 26 Septembre 1897; şi observă, că taxele incassate cu acea ocasiune s'au expedat prin postă în aceeaş di. Din procesul verbal se constată:

a) directorul despărţĕmêntului, dl Dr. Ioan Mihu, a deschis adunarea prin o vorbire poporală, în care accentuează necesitatea şi importanţa solidarităţii dintre inteligenţă şi popor;

b) s'a luat spre scire raportul despre activitatea comitetului cercual, dându-i-se acestuia absolutoriu;

c) s'a cetit disertațiunea „Veacul nostru" de învățătorul Ioan Dan și s'a decis publicarea ei în „Transilvania";

d) s'au împărțit între țărani mai multe exemplare din: Comasările de Elia Dopp, Higiena copilului până la al 7-lea an de S. Stoica și Trifoiul de Eug. Brote;

e) s'au încassat următoarele taxe:

α) dela membri vechi fl. 35.—

β) dela membri noui, inscriși cu această ocasiune: Ioan Roșu, notar în Turdaș, 10 fl., Adam Todor și Dumitru Iancu, preoți în Turdaș, Dr. Romul Dobo, medic în Orăștie, Vasile Domșa, protopop în Orăștie, și Nicolau Dubleș, notar în Romos, câte 5 fl. — în total fl. 35.— Taxele încassate se espdează la cassa centrală.

Membrul pe viață, dl Ioan Mihaiu, a promis a se face membru fundator, mai solvind încă fl. 100.

f) delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii din Beiuș s'au ales dl Dr. Stef. Erdélyi și dl Dr. Rom. Dobo;

g) s'a reconstituit despărțemêntul pe un nou period de trei ani, alegêndu-se: director dl Dr. Ioan Mihu, membri în comitet dnii I. Mihaiu, N. Vlad, Dr. Aurel Muntean, Dr. Silviu Moldovan, V. Domșa, A. P. Barcian, Dr. Rom. Dobo, Laur. Bercian și I. Moța;

h) din banii colectați s'au premiat pentru colecțiuni de poesii poporale: I. Dan, învěț. în Pricaz, cu fl. 4.—, P. Lula, teolog din Turdaș, cu fl. 3 și Ant. Roșu, țěran din Turdaș, cu fl. 3.

i) s'a cercetat exposiția de manufacturi aranjată de țărancele române din Turdaș și Pricaz, premiindu-se 11 exponente din Turdaș cu 10 fl. și cinci din Pricaz cu fl. 10.

Procesul verbal al adunării generale cercuale se ia spre scire, în deosebi: 1. se confirmă primirea sumei fl. 70.— la cassa centrală; 2. domnii: I. Roșu, Adam Todor, Dumitru Iancu, Dr. Rom. Dobo, V. Domșa și N. Dubleș se declară membri ordinari ai Asociațiunii și se introduc în lista de expediție a „Transilvaniei", dl I. Mihaiu se va provedé cu diploma de membru fundator, îndată-ce va solví încă fl. 100; 3. reconstituirea despărțemêntului se aprobă, dar se observă, că în 1898 va trebuí să se efectuiască o nouă constituire, conform §-fului 12 al Instrucțiunii pentru organisarea despărțemintelor Nr. 599 din 1897; 4. pentru zelul dovedit prin aranjarea exposiției amintite, comitetul central își exprimă complăcerea sa.

58. (73—1898).

Direcțiunea despărțământului XIII (Abrud) înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* ținută în Abrud la 24 Ianuarie a. c., în care 1. s'a constituit comitetul cercual alegându-se: vice-president Romul Furduiu, cassar Demetriu Goia, controlor Aurelian Danciu și notar Ioan Maior; 2. s'au luat în primire actele dela fostul comitet cercual, cari s'au aflat în regulă; 3. s'au luat dispozițiile necesare pentru respândirea „Biografiei lui Avram Iancu", și 4 s'a primit propunerea, ca să se recerce comitetul central a încuviința ținerea adunării cercuale în decursul lunei Iulie, fiind acesta timpul cel mai potrivit.

Procesul verbal se ia spre scire; constituirea comitetului se aprobă și ținerea adunării cercuale în Iulie se încuviințează.

59. (83—1898).

Dl *G. Pop de Băsesci* înaintează cererea lui Dumitru Pop, învățăcel-faur în Șimleul Silvaniei, pentru a fi împărtășit cu un ajutor menit pentru meseriași.

Nefiind publicat concurs pentru astfel de ajutoare cererea nu se poate încuviința.

60. (84—1898).

Cu provocare la hârtia comitetului central Nr. 595 dela 30 Octobre 1897 *inspectorul regesc de școale* din Sibiiu răspunde cu data 1. Februarie 1898, că ordinațiunea ministerială Nr. 11208—1897 despre supraveghiarea elevelor dela școalele civile în adevĕr se extinde numai asupra școalelor civile comunale și de stat și că numai din greșală s'a înmanuat și direcțiunii școalei civile de fete a „Asociațiunii". Se roagă a o privi ca neîntêmplată.

Spre scire.

60. (86—1898).

Direcțiunea despărțământului XI. (Blaj) înaintează cu data 3 Februarie 1898: 1. fl. 205.— din taxele încassate în decursul anului 1897, și 2. proiectul de budget pe anul 1898, în care sunt preliminați fl. 250. — la venite și tot atâta la spese.

Înaintarea taxelor încassate se ia spre scire și budgetul pe anul 1898, fiind conform prescriselor statutare, se aprobă.

61. (89—1898).

„Embrionul", societatea studenților dela școala centrală de agricultură din Bucuresci, se roagă pentru trimiterea gratuită a „Transilvaniei"

Cererea se încuviințează.

62. (90—1898).

Un mecenate donează Asociațiunii fl. 20.— pentru acoperirea stipendiului votat studentului Traian Dragoș pe anul școlar 1897—98.

Spre scire cu mulțămită.

63. (96, 97, 112, 121 și 124—1898).

Direcțiunile despărțemintelor IV (Sibiiu), VI (Sebeșul-săsesc), XII (Alba-Iulia), XIII (Abrud) și XXXII (Dicio-Sânt-Martin) înaintează *rapoartele anuale.*

Spre scire.

64. (98—1898).

Tinerul țăran *Dumitru Iclănzan* roagă comitetul central, ca să aboneze pe sama sa și a altor doi tovarești câte un ex. din „Gazeta Transilvaniei" ediția de Duminecă, precum și să i-se cumpere unele cărți indicate.

Din lipsa de fonduri cu această menire, cererea nu se poate încuviința, dar se autorisează bibliotecarul a le trimite câte un ex. din „Povești din popor" și „Higiena copilului".

65. (106—1898).

Dl *Constantin* cav. de *Steriu* cu data 27 Ianuarie 1898 donează Asociațiunii fl. 100.— pentru înființarea unei case naționale.

Donațiunea se ia cu plăcere spre scire, iar marinimosului donator i-se exprimă mulțămită. Cassarul se îndrumă a deschide un cont separat pentru Casa națională.

66. (110—1898).

Direcțiunea despărțemêntului V (Săliște) cu data 25 Ianuarie 1898 raportează referitor la recercarea comitetului central Nr. 462—1897 dela 30 Octobre 1897 în sensul, că *suma reținută* de 46 fl. 34 cr. s'a administrat la fondul despărțemêntului, despre care la proxima adunare cercuală se va face propunere, în conformitate cu §. 49 al Regulamentului pentru despărțeminte.

Cu data 3 Februarie 1898 înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* ținută în 25 Ianuarie a. c., din care se constată următoarele:

1. s'a decis, ca să fie rugat comitetul central a dispune trimiterea „Transilvaniei" și pe sama despărțemêntului V;

2. s'a hotărît ca termin pentru adunarea cercuală din 1898 a doua di de Rosalii;

3. cassarul raportează, că a încassat dela dl M. Ittu fl. 100.—, taxa de membru pe viață, dela dl Iord. Roșca-Căpitanu taxa pe 1898 și dela I. Banciu pe 1897, pentru „Povești din popor" 5 fl. 50 cr. — cu totul 115 fl. 50 cr., care sumă s'a trimis la cassa centrală.

În urmă s'a decis să fie rugat comitetul central, ca să introducă afacerea de cheque.

4. s'a decis a se lua informațiuni, dacă comitetul central încassează direct taxele restante sau să le încasseze și pe viitor cassarul despărțământului.

Raportul referitor la suma de 46 fl. 34 cr. se ia spre scire, de asemenea și procesul verbal al ședinței din 25 Ianuarie a. c., cu următoarele observări: Se dispune trimiterea „Transilvaniei“ pe sama bibliotecei despărțământului V.; terminul pentru adunarea cercuală se aprobă Suma de 115 fl. 50 cr. se chitează; în chestiunea introducerii afacerilor de cheque postal va hotărí comitetul central cu altă ocasiune. Taxele restante le va încassa comitetul central conform §-lui 41 lit. *b*) din Regulamentul pentru despărțéminte.

67. (112—1898).

Direcțiunea despărțământului II (Bran) înaintează cu data 11 Februarie a. c., *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* dela 5 Februarie a. c., în care s'au luat dispositii pentru executarea concluselor luate în adunarea cercuală din 1897 și aprobate de comitetul central. S'au mai luat și următoarele hotărîri:

1. să fie rugat comitetul central, ca despre încassarea taxelor restante prin mandat postal să se încunosciințeze totdeuna și directorii despărțémintelor, asemenea să li se comunice și resultatul;

2. pentru organisarea agenturilor s'au exmis mai mulți delegați;

3. ca termin pentru adunarea cercuală din 1898 s'a fixat a treia zi de Rosalii, iar ca loc comuna Poiana-Mărului.

Procesul verbal se ia spre scire; conclusele despre organisarea agenturilor și despre ținerea adunării cercuale din 1898 se aprobă. Cererea referitoare la încassarea taxelor restante se va considera.

68. (114—1898).

Consistorul archidiecesan gr. or. provocându-se la hârtia comitetului central Nr. 715—1897 cu data 15 Ianuarie a. c. aduce la cunoșcință, că acuma la mijlocul anului școlar îi este imposibil a face o nouă provisiune pentru *catechisarea elevelor* gr. or. dela școala civilă de fete, dar se va satisface pe viitor.

Spre scire.

69. (124—1898).

Direcțiunea despărțământului VI (Sebeșul săsesc) cu data 31 Decembre 1897 înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual*

din 2 Decembre 1897. Din procesul verbal se constată, că 1. s'a încredințat biroul să facă în ședința viitoare o propunere concretă referitor la suma de 113 fl. reținută peste budgetul anului 1898 și reclamată de comitetul central, și 2. s'a decis, ca să se publice concurs pentru conferirea a 4 stipendii de câte 10 fl. menite pentru elevi meseriași și aprobate de comitetul central.

Procesul verbal se ia spre scire cu aprobare.

70. (133—1898).

Dl *G. Pop* de *Băsesci,* încredințat prin conclusul comitetului central Nr. 187—1897 cu *organisarea unui despărțĕmênt în Sătmar,* raportează cu data 22 Februarie 1898, că la 16 Februarie a. c. s'a constituit un despărțĕmênt cu centrul în Seini; înaintează totodată și procesul verbal al adunării constituante și un libel de depunere dela „Satmăreana" despre 85 fl.—. Din procesul verbal se constată, că 1. adunarea constituantă a fost deschisă de dl delegat prin un discurs ocasional acomodat; 2. ținerea adunării a fost anunțată forului competent administrativ; 3. au participat 17 domni, dintre cari trei sunt membri vechi ai Asociațiunii; 4. s'au inscris membri noui: Romul Marchis, preot gr. cat., Alexandru Stețiu, advocat, Aurel Pelle, preot gr. cat., George Bidea, proprietar, Ioan Crișan, proprietar, Dr. Iuliu Pop, advocat, Dr. Vasile Lucaciu, preot gr. cat., Vasile Anderco, preot gr. cat., George Achim, contabil, Alexiu Berinde, preot gr. cat., Alexiu Pap, preot gr. cat., Gavriil Szabó, preot gr. cat., Antoniu Gitta, protopop gr. cat., Avram Breban, preot gr. cat., Mihaiu Ghiriti, cassar; 5. s'au ales în comitetul cercual: director Gavriil Lazar de Purcareți, membri în comitet: G. Șuta, Ant. Gitta, Dr. V. Lucaciu și V. Anderco.

Raportul dlui delegat se ia spre scire și i-se exprimă mulțămită pentru zelul desvoltat în interesul Asociațiunii. Procesul verbal al adunării constituante încă se ia spre scire, alegerea comitetului cercual și a comunei Seini de centru al despărțĕmêntului, se aprobă.

Primirea libelului despre suma de 85 fl. se confirmă și se administrează cassei centrale.

Membrii înscriși se primesc și se introduc în lista de expediție a „Transilvaniei" — Se recearcă însă comitetul cercual a raporta, câte și cari comune vor aparținé noului despărțĕmênt.

71. (139—1898).

Domnul *Paul Pap,* încredințat prin conclusul comitetului central Nr. 6—1898 cu *organisarea unui despărțĕmênt în Bihor,* raportează cu data 27 Februarie 1898, că acesta s'a constituit în 24 Februarie a. c. cu cen-

trul în Beiuș. Inaintează totodată și procesul verbal al adunării constituante, din care se vede, că 1. dl delegat a deschis adunarea cu o vorbire ocasională acomodată, îndemnând la sprijinirea Asociațiunii și a scopurilor ei culturale; 2. s'au înscris membri noui: Pantelie Bugariu, înv. pens.; Ioan Papp, jurist; V. Corbu, preot; Andreiu Popa, Andr. Papfalvai, P. Papp, Elie Moga, protopop; V. Papp, Corn. Foltuț, Gavril Cristea, G. Bogdan, M. Popovici, N. Tempelean, G. Mihuț, Zah. Popa, Lazar Mâți, Vasile Carțis, G. Popluca, Dr. I. Rednic, V. Papp, protopop; Aug. Antal, protopop; Const. Borți, V. Dumbrava, N. Diamandi, Dr. G. Mureșan, Dr. Gavr. Cosma, V. Stefanica, Dr. C. Popovici, Traian I. Farkaș, Teod. Bulc, Paul Pap, I. Kéri, V. Erdélyi, I. Butean, Ilie Stan, Camil Selăgian, D. Negrean, Coriolan Ardelean, G. Marinescu, I. Fersigan, I. Iepure, Dr. Antoniu Cighi, I. Dan, Maria Valtner n. Cosma, Al. Gera, Victor Borlan, Octavia Stolojan, Valeria Pavel, Marta Fabian, Elena Fabian, Angela Butean, N. Fabian, Autoniu Palladi, Livia A. Cosma, C. Palladi, I. Ardeleanu, Ioan Pinter, Dr. Florian Stan și N. Cristea — toți cu taxa anuală de 5 fl., iar N. I. Radu silvicultor, membru pe viață, și Vasile Ignatu membru fundator; 3. s'au ales în comitetul cercual: director Aug. Antal protop. gr. cat., iar membri în comitet dnii: V. Papp protop. gr. or., V. Papp, Antoniu Palladi și Dr. Gavr. Cosma.

Raportul dlui delegat se ia spre scire și i-se exprimă mulțămită pentru zelul desvoltat în interesul Asociațiunii.

Procesul verbal al adunării constituante asemenea se ia spre scire; alegerea comitetului cercual se aprobă, Membrii înscriși se primesc.

72. (132 și 137—1898).

Se presentă doue *cereri* întrate în urma concursului publicat sub Nr. 46 — 1898 *pentru conferirea unui stipendiu* de 20 fl.— din fund. „Bașota".

Stipendiul se votează tinerului Basiliu Bașota, student în cl. V. gimn. în Năsăud.

73. (82 și 118—1898).

S'au înscris *membrii noui:* dl Nicolau Brumboiu, preot în Tohanul vechiu, și Direcțiunea școalelor medii gr. or. române din Brașov.

Se primesc și se întroduc în lista de expediție a „Transilvaniei".

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p., vice-președinte. Dr. **I. Beu** m. p. secretar II.

S'a verificat. Sibiiu, în 8 Martie 1898.

I. St. Șuluțiu m. p. **I. Papiu** m. p. **L. Simonescu** m. p.

Redactor: Dr. C. Diaconovich. Tiparul Tipografiei archidiecesane.